

Shavkat MIRZIYOYEV:

«2024-YIL – TANNARXNI QISQARTIRISH VA SAMARADORLIK YILI» BO'LISHI LOZIM

2023

-yili byudjetdan 1,2 trillion so'mlik noqonuniy xarajat hamda 200 milliard so'mlik kamomad va o'g'riliklarga yo'l qo'yilgan. Sog'liqni saqlash, qishloq xo'jaligi sohalaridagi dasturlarga ajratilgan mablag'lar ham to'liq o'zlashtirilmagan.

2-sahifa

O'TINIB SO'RAYMAN,
«QIZINGIZNI
O'QITMANG!»
yoxud «yaxshi
joy» vasvasasi

6s

...Xayriyat-xayriyat,
shaytonning gapiga
kirmaganim. Bo'lmasa,
ertaga butun Toshkentda,
nima deysan,
ERKIN VOHIDOV KECHASI
KIRA QILIB YURARKAN,
degan gap tarqab ketarmidi...

8-sahifa

«MILLIY TIKLANISH»
DEMOKRATIK
PARTIYASINING IJTIMOIIY
SIYOSIY GAZETASI

milliy tiklanish

QADRIYATLARGA TAYANGAN TARAQQIYOT

2024-YIL

Siyosiy maydonda qanday o'zgarishlar yuz beradi?

AYRIM PARTIYALARNING QO'SHILIB KETISHIGA DOIR «PROGNOZ»LAR AMALGA OSHADIMI?

PARLAMENT

SAYLOVLARIGA TAYYORGARLIK QANDAY?

2023-YILDA SAYLOVCHILAR PARTIYALARDAN ROZI BO'LDILARMI?

3s

20

Vazirlar Mahkamasiga bu boradagi qo'lliqni bartaraf etib, joriy yilda trillion so'm tushumini ta'minlaydigan yangi xususiy lashtirish dasturini tayyorlash vazifasi topshirildi.

» YILNING ENG FAOLLARI MUNOSIB TAQDIRLANDI

2-sahifa

» «AYOLLAR QANOTI» CHIN QANOT BO'LA OLYAPTIMI?

4-sahifa

«CHASHMAI AYUB» YODGORLIGI QACHON TA'MIRLANADI?

Ijtimoiy tarmoqlarda Buxoro viloyati Vobkent tumani Xayrobod qishlog'ida joylashgan moddiy-madaniy meros ob'ekti sanalgan «Chashmai Ayub» yodgorligining ta'mirlab holga kelib qolgani yuzasidan tarqalgan xabarlar muhokamalarga sabab bo'ldi.

4-sahifa

» CHUCHVARANI XOM SANAYOTGANLAR, ESHITING!

5-sahifa

JADIDCHILIK TARIXIGA BUGUNGI KUN NAZARI BILAN QARALISHI KERAK

«Agar jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo'lsa, uning joni va ruhi — ma'naviyatdir...» Bugunga kelib, Yangi O'zbekistonda ana shu tamoyilga qat'iy amal qilinyapti.

7-sahifa

MAKROIQTISODIY BARQARORLIK VA IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASH BO'YICHA USTUVOR VAZIFALAR MUHOKAMA QILINDI

Prezident Shavkat Mirziyoyev raisligida 16-yanvar kuni 2024-yilda makroiqtisodiy barqarorlik va iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash bo'yicha ustuvor vazifalar muhokamasi yuzasidan videoselektor yig'ilishi bo'lib o'tdi.

Qayd etilishicha, 2023-yili mamlakatimizda iqtisodiy o'sish 6 foizni tashkil qilgan. Jumladan, sanoat 6, xizmat ko'rsatish 6,8, qurilish 6,4, qishloq xo'jaligi 4,1 foizga o'sgan.

Bu yil yalpi ichki mahsulot hajmini kamida 6 foizga ko'paytirib, 100 milliard dollarga yetkazish maqsad qilingan. Yig'ilishda bu boradagi vazifalar va zaruriy choratadbirlar atroflicha muhokama qilindi.

Davlatimiz rahbari tomonidan buning uchun, avvalo, eng katta islohotchi bo'lgan iqtisodiy kompleks xodimlari juda qattiq ishlashi kerakligi alohida ta'kidlandi.

Masalan, umumiy sanoat hajmi o'sgani bilan, ishlab chiqarishda qo'shilgan qiymat 40 foizdan oshmayapti. Bular asosan importga qaramlik, energiya iste'moli yuqoriligi va ortiqcha xarajatlar ko'pligi bilan bog'liq.

Shu bois iqtisodiy kompleks rahbarlari va barcha davlat korxonalari uchun «2024-yil – tannarxni qisqartirish va samaradorlik yili» bo'lishi lozimligi ta'kidlandi. Xaridlar va logistikani maqbullashtirish, energiya resurslarini tejash va raqamlashtirish orqali qancha xarajat kamaytirilishi mumkinligi tarmoqlar kesimida ko'rsatib o'tildi.

Shuningdek, joriy yil yirik tarmoqlarda qo'shilgan qiymatni 45 foizdan oshirish, tannarxni 15 foizga kamaytirish, jami sanoatda 7 foiz o'sishni ta'minlash bo'yicha vazifalar belgilandi.

Yig'ilishda iqtisodiy kompleksdagi rahbarlar faoliyatini oylik, choraklik va yillik samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) bilan bog'lash, o'rinbosarlar sonini ko'rib chiqish taklifi ilgari surildi.

Yig'ilishda yana bir muhim masala – moliyaviy intizom masalasiga alohida e'tibor qaratildi.

Ta'kidlanishicha, o'tgan yili ayrim davlat korxonalari tomonidan dividend va soliq to'lovlari bo'yicha byudjetga 8 trillion so'm tushum ta'minlanmagan. Sirdaryo va Jizzax

viloyatlarida soliq tushumlari 20 foiz o'sgan bo'lsa, Xorazm, Buxoro va Qashqadaryoda bu ko'rsatkich 7 foizga ham yetmagan.

Bunday holatlar hududiy soliq bo'limi boshliqlari va o'rinbosarlari, mahalladagi soliqchilarning ishi sust ekanini ko'rsatadi. Shu bois bu tizim qayta ko'rib chiqilib, yangi yo'nalishlar belgilandi.

Birinchi yo'nalish – 40 mingta byudjet tashkiloti bilan ishlash vazifasi soliq qo'mitasida yangi tashkil qilinadigan Tumanlararo byudjet tashkilotlari inspeksiyasiga

beradigan 80 ta eng yirik korxona va 35 ta tijorat banki bilan ishlaydigan alohida tizim tashkil etiladi. Buning uchun Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha inspeksiya tarkibida yangi tuzilma tashkil etilib, Iqtisodiyot va moliya vazirligi bilan bevosita ishlaydi.

Iqtisodiyot va moliya vazirligiga soliqlar tushumini o'z vaqtida ta'minlash, korxonalar xarajati asossiz o'sishining oldini olish bo'yicha ham vazifalar qo'yildi.

Bojxona sohasi faoliyati tahlil etilganida, o'tgan yili import

o'nlab don korxonalari sotilmasdan turibdi. Bunga ularning bahosini belgilashda kamchiliklar borligi sabab bo'lmoqda.

Vazirlar Mahkamasiga bu boradagi qo'llanilgan barta'raf etib, joriy yilda 20 trillion so'm tushumni ta'minlaydigan yangi xususiy lashtirish dasturini tayyorlash vazifasi topshirildi.

Shu o'rinda o'tgan yili yerlarni auktsion orqali sotishdan 1 trillion so'm tushum bo'lib, 12 mingta yangi loyiha qo'shilganini aytish joiz. Bunday imkoniyatlarni kengaytirish maqsadida yil yakuniga qadar 70 ta, kelgusi yili barcha tumanlarning master rejalarini ishlab chiqish vazifasi qo'yildi.

Bugungi kundagi eng dolzarb masala bu yashirin iqtisodiyotdir. Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, xizmatlar, qurilish va sanoat sohalarida katta miqdordagi aylanma «soya»da qolib ketmoqda.

Davlatimiz rahbari yashirin iqtisodiyot adolatli raqobatga,

UMUMIY SANOAT HAJMI O'SGANI BILAN, ISHLAB CHIQARISHDA QO'SHILGAN QIYMAT 40 FOIZDAN OSHMAYAPTI. BULAR ASOSAN IMPORTGA QARAMLIK, ENERGIYA ISTE'MOLI YUQORILIGI VA ORTIQCHA XARAJATLAR KO'PLIGI BILAN BOG'LIQ.

200 milliard so'mlik kamomad va o'g'riliklarga yo'l qo'yilgan. Sog'liqni saqlash, qishloq xo'jaligi sohalaridagi dasturlarga ajratilgan mablag'lar ham to'liq o'zlashtirilmagan. Shuningdek, aslida ishlamaydigan xodim yoki bajarilmagan ish uchun haq yozish, asossiz ssuda yoki mukofot pullari olish kabi holatlar ko'paygan.

Bu borada Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi faoliyati qoniqarsiz ekani ko'rsatib o'tildi. Shu bois, mazkur inspeksiya Bosh prokuratura huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamentiga o'tkazilishi lozimligi belgilab qo'yildi.

Bu yil byudjetda ko'zda tutilgan 313 trillion so'mlik xarajetni to'g'ri sarflanishini nazorat qilish vazifasi qo'yildi.

Inflyatsiyani kamaytirish masalasi ham dolzarb. Ko'rilgan choralari natijasida 2023-yili inflyatsiya darajasi 9 foizdan oshmadi.

Shuningdek, mahsulotlar inflyatsiyasini oziq-ovqatni ko'paytirish orqali jilovlash mumkinligi ta'kidlanib, bu bo'yicha qishloq xo'jaligi vaziri va hokimlarga alohida ko'rsatmalar berildi.

Umuman, joriy yilda inflyatsiyani 9 foizdan tushirish choralari muhokama qilindi.

Bank tizimi barqarorligini ta'minlash, iqtisodiyotga kreditlar yo'naltirish masalalariga ham to'xtalib o'tildi. Bozor mexanizmlari asosida kredit stavkalarini kamida 2-3 foizga tushirish bo'yicha dastur ishlab chiqish vazifasi qo'yildi.

Yig'ilishda aholi bandligini ta'minlash bo'yicha yaqinda qabul qilingan dasturni samarali amalga oshirish muhimligi ham ta'kidlandi.

Bandlik tizimiga kiruvchi kasbga tayyorlash muassasalari hamda tashqi mehnat migratsiyasidagi ishlar talab darajasida emasligi qayd etildi. Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligiga bu kabi kamchiliklarni bartaraf etib, aholini kasbga o'qitish va ish o'rinlari yaratish yuzasidan qo'shimcha topshiriqlar berildi.

Yig'ilish yakunida iqtisodiy kompleks rahbarlari, vazirlar va hokimlar joriy yilgi rejalar bo'yicha axborot berildilar.

O'ZA

YILNING ENG FAOLLARI MUNOSIB TAQDIRLANDI

Partiyaning Andijon viloyati Kengashi tomonidan «Yilning eng namunalari deputati» nominatsiyasi g'oliblarini taqdirlash marosimi bo'lib o'tdi.

Andijon viloyati, tuman va shahar Kengashlari saylangan 109 nafar deputatlar orasidan yil davomida partiyaning Saylovoldi dasturida belgilangan maqsad va vazifalar ijrosini ta'minlash, saylovchilarning ijtimoiy muammolarini hal qilib, ishonchini oqlayotgan xalq vakillaridan 3 nafari ana shunday nomga munosib ko'rildi. Tadbir, shuningdek, viloyat Kengashining eng faol vakillari hamda boshlang'ich partiya tashkilotlari rahbarlari ham taqdirlandi.

Taqdirlash marosimi 14-yanvar –

Vatan himoyachilari kuni munosabati bilan o'tkazilgan bayram tadbiriga ulandi. Saf tortgan harbiylar tomonidan Ona vatan, Mustaqillik, yurt tinchligiga bag'ishlangan kuy-qo'shiqlar ijro etildi.

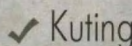
Shundan so'ng viloyat, tuman va shahar Kengashlari raislari, mahalliy deputatlar ishtirokida yil sarhisobi yig'ilishi bo'lib o'tdi. Unda asosiy e'tibor 2023-yilda qilingan ishlar tahliliga qaratildi, 2024-yildagi vazifalar muhokama qilindi.

Ma'lumotlarga qaraganda, deputatlik birlashmalari va deputatlar tomonidan yil davomida kengashlar sessiyalarida 111 ta masala ko'rib chiqilib, doimiy komissiyalarga 121 ta taklif olib chiqildi. Shuningdek,

142 bor mansabdor shaxslar hisoboti tinglandi.

Yig'ilishda ishtirok etgan partiya Markaziy kengashi raisi o'rinbosari Mirodil Abdurahmonov so'zga chiqib, Andijon viloyati Kengashi partiya tizimida har jihatdan o'rnak bo'lib kelayotgani, ammo so'nggi yillarda bu mavqeni boy berayotganini ta'kidladi. – Saylov yilida hech kimning sustkashlikka yo'l qo'yishga haqqi yo'q. Aksincha, har qachongidanda faol bo'lishimiz lozim, – dedi M.Abdurahmonov.

Tadbir davomida partiya viloyat Kengashi tomonidan shu vaqtga qadar amalga oshirilgan ishlarga doir videorolik namoyish etildi.

Nargiza HAMIDOVA:

«FAOLIYATIMIZ YANGI O'ZBEKISTON O'ZGARISHLARIGA MOS BO'LISHI LOZIM»

Kelgusi sonlarda

"MILLIY TIKLANISH" DEMOKRATIK PARTIYASI

2023-yilda

“DEPUTAT BILAN YUZMA-YUZ” loyihasi doirasidagi uchrashuv va sayyor qabullarda 5903 ta murojaat ijobiy hal etildi.

“XIZMAT-BEMINNAT” loyihasi doirasidagi tashkil etilgan 821 ta o'quv kursida 1164 nafar yoshlarga bepul ta'lim berildi, hunar o'rgatildi.

“UYMA-UY” loyihasi doirasida o'tkazilgan tadbirlar natijasida 1160 nafar yoshlar va 1811 nafar xotin-qizlar bandligi ta'minlandi. 1500 ga yaqin yoshlarga kredit ajratilishida amaliy yordam ko'rsatildi.

“PARTIYA QABULXONASI”GA kelib tushgan 7930 ta murojaatning 4338 tasi ijobiy hal etildi. 1640 tasi esa tegishli tashkilotlarga yuborildi.

2023-yil davomida partiya mafkurachilari tomonidan 10 281 ta tadbir, davra suhbat va ochiq muloqotlar tashkil etildi. 2023-yilning eng yirik loyihalari sanalgan “Siyosatga marhamat”, “Nodirai davronlar” hamda “Siyosat maydoni” ko'rik-tanlovlari yangilangan shaklda o'tkazildi. O'quv-uslubiy va tadqiqot markazi tomonidan 200 dan ortiq o'quv va davra suhbatlari, seminar-treninglar tashkil etildi. 2023-yil davomida mt.uz sayti orqali 645 nafar shaxs partiya a'zoligiga qabul qilindi. “Milliy tiklanish” gazetasi 44 ta soni chop etilib, gazeta 300 000 ga yaqin o'quvchilarga bepul tarqatildi.

Нихоят, инсоният учун
осон кечмаган 2023
йил ҳам поёнига
етди. Минглаб, мил-
лионлаб фуқаролар
халоватини
ўғирлаган харбий ни-
золар, тинч аҳолини
саргардонлик
кўчаларига олиб кир-
ган фуқаролик уруш-
лари, асосан болалар
ва кексалар ҳаётига
зоим бўлган табиий
офатлар, манфаат деб
аталмиш иллат соя
солган ҳудудлардаги
карама-қаршиликлар
афсуски, ана шу
йилнинг ижтимоий
қийфаси сифатида
тарих саҳифаларига
муҳрланди.

Минг шукурки, Ўзбекистон
деб аталмиш жонажон юртимиз
2023 йилни тинчлик ва хотир-
жамликда якунлади.

Тўғри, миллий иқтисодиёт,
ижтимоий соҳалардаги муаммо-
лар, аҳоли, айниқса, ёшларни иш
билан таъминлаш, фуқароларга
арзон уй-жойлар қуриш масала-
си, маънавият ва таълим тизи-
мидаги депсинишлар, она тили-
миз нуфузини ошириш, миллий
анъана ва урф-одатларимизни,
маданий мерос саналган бебаҳо
бойликларимизни асраш, улар-
ни келажак авлодга бекаму-қўёт
етказишдек ҳаётий муаммолар
ечими йўлида изланиш ва из-
ланишда давом этяпмиз.

2023 йилни сарҳисоб қилар
эканмиз, Ўзбекистон орзуси амал-
га ошиши йўлида конституция-
вий ислохотлар ўтказганимизни,
миллий иқтисодиётимизнинг
миллий ва жаҳон тараққиёти
андозаларига мос бўлиши учун
минглаб янги қўшма корхоналар
ташқил этганимизни фахр билан
айтиш мумкин.

Инсон ҳукуки ва манфаа-
ти йўлида ўнлаб қонунлар
қабул қилинди, миллий парла-
ментнинг халқ уйига, бугун-
ги ислохотларнинг етакчи ку-
чига айланиши учун эса сен-
нат ва парламент ваколатлари
қучайтирилмоқда. Бу ўзгаришлар
замирида, шубҳасиз, одамларни
рози қилиш деган эзгу ғоя му-
жассамдир.

Бир сўз билан айтганда, 2023
йилнинг энг муҳим воқеаси май
ойида янги тахрирдаги Консти-
туциямиз – Халқ Конституцияси
қучга киритилиб, юрtdошлар-
римизни узок йиллар давомида
қийнаб келган муаммоларга
ҳуқуқий ечим топилгани бўлди.

Бу жараёнда эса энг аввало
халқимизнинг сиёсий тафаккури,
онги, иқтисодий ва ижтимоий
соҳага бўлган муносабати ҳам
ўзгарганини таъкидлаш жоиз.
Ислохотлар жараёнида депутат-
лар ва улар номзодини кўрсатган
сиёсий партияларга бўлган
ишонч ҳам мустаҳкамланаётди.

Масалан, «Миллий тик-
ланиш» демократик партия-
сининг 2020-2024 йилларга
мўлжалланган Сайловолди дас-
турида белгиланган мақсадлар
ҳамда «Қадриятларга таянган
табаркиёт» шиори остидаги та-
шаббуслари йилнинг энг муҳим
воқеаларидан бўлди.

Қайд этиш жоизки, 392 425
нафар аъзоси бўлган «Миллий
тикланиш» ўзининг Сайловол-
ди дастурида 300 та вазифани
устувор деб белгилла олган
бўлса, шу кунгача 244 та вазифа-
нинг ижроси таъминланди.
9 та вазифа Қонунчилик, 134
таси Президент Қарорлари ва
Фармонларида, 48 та вазифа
Вазирлар Маҳкамаси ва вазир-
ликларнинг қарорларида, 6 таси-
нинг ижроси эса regulation.gov.uz
муҳокамалар порталига жойлан-
ган ҳужжатларда акс эттирилди.

Олий Мажлис Қонунчилик
палатасидаги фракция аъзолари
томонидан 6 та қонун лойиҳаси
ташаббус қилинди. Жойлар-
да фуқаролар билан муҳим
ижтимоий-иқтисодий аҳамиятга
молик 30 дан ортиқ масалалар
муҳокама қилиниб, 80 га яқин
тақлифлардан қонунларни ишлаб
чиқиш ва такомиллаштиришда
фойдаланилди.

Йил давомида сайловчилар
билан қарийб мингта яқин учра-
шувлар ўтказилиб, жойларда 812
та хонадон, 187 та тадбиркорлик
субъекти ҳамда 714 та ижтимоий
соҳа объекти ўрганилди. Фракция
аъзоларига 2482 та мурожаат
қилиб тушган бўлса, уларнинг
2439 таси ижобий ҳал
этилди.

2023 йил вакиллик органла-
ридаги депутатлик бирлашма-
лари учун ҳам муваффақиятли
яқун топди, дейиш мумкин.
Бунга депутатлик гуруҳлари
ҳамда депутатлар томонидан
464 та масала-тақлифнинг сес-
сиялар кун тартибига киритилиб,
810 та масала доимий комиссия
йиғинишларида олиб чиқилгани
ҳам мисол бўлиши мумкин. Энг
асосийси, эски йилда 1060 на-

фар маҳаллий мансабдорнинг
хисоботлари эшитилди. «Депу-
тат билан юзма-юз» лойиҳаси
доирасида эса 3751 мартаба уч-
рашув ва сайёр қабуллар ташкил
этилиб, қарийб 60 минг фуқаро
муурожаатларининг 5903 тасига
ижобий ечим топилди.

Тегишли ташкилот ва мута-
саддиларга юборилган 4149 та
сўровнинг 87 фоизи ижобий ҳал
этилганини ҳам таъкидлаш жоиз.

Партиявий лойиҳалар ора-
сида «Ватандош билан суҳбат»
лойиҳасининг қамрови кенгайиб
бораётганини ҳамда йил давоми-
да АКШ, Канада, Буюк Британия,
Италия, Япония каби 20 дан
ортиқ давлатда тахсил олаётган
Ўзбекистонлик талабалар ҳамда
хорижнинг етакчи компания-
ларида муваффақиятли иш юри-
таётган ёш мутахассислар билан
суҳбатлар ташкил этилганини
қайд этиш жоиз. Яқинда эса
таникли экспертлар томонидан
«Сиёсат майдони» сиёсий интел-
лектуал кўрик-танлови ҳусусида
ҳам илик фикрлар билдирилди...

Партиянинг Ўқув-услубий
ва тадқиқот маркази фаолияти
бу йил ҳам барча даражадаги
депутатлар ҳамда ходимларнинг
сиёсий билимларини оширишга
қаратилганини, бу борада 100
дан ортиқ семинар-тренинглар,
ўқувлар ва давра суҳбатлари таш-
кил этилганини қайд этиш керак.

2023 йил натижалари ва ечи-
мини топмаган муаммоларга
муносабат билдирилганида
Президентимиз томонидан 2024
йил бежизга «Ёшлар ва бизнес-
ни қўллаб-қувватлаш йили» деб
номланмаганини таъкидлашни
истардим.

Хўш, Давлат раҳбари томони-
дан бундай ташаббуснинг илгари
сурилиши нимани аңглатади?
Нега шундоқ ҳам жуда катта
этибор қўғушида бўлган ёшларга
янги йилда янада кенгрок эти-
бор қаратилиши лозимлигига
урғу берилди?

Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси Спикери ўринбосари,
«Миллий тикланиш» партияси
етакчиси Алишер Қодировнинг
таъкидлашича, Президентнинг
ушбу ташаббуси узок йиллар-
га мўлжалланган ижтимоий-
иқтисодий сиёсат моҳиятига
ишорадир.

–Маълумки, мукаддас дини-
мизда ҳар қуни бир янгиликни
ўрганмаган одам ўша қуни
умрини зое қилган ҳисобланади.
Алишер Навоий вазратлари ҳам

ҳар қуниги янгилик бўлсин, дея
бежиз ният қилмаганлар. Мана
шу қарашнинг ўзидаёқ инсон,
айниқса, ёшларнинг қандай яша-
ши кераклиги ҳақидаги формула
акс этгандек.

Ҳар қуни бирон-бир янгилик
бўлиши бу, асли тафаккурдан.
Тафаккур қилган инсонгина ҳар
қуни янги бир нарсани кашф
қилади ва ўз атрофидагиларга
янгиликлар, янги ташаббус ва
фикрлар тақдим қилади. Бун-
дай фуқаролари бўлган жамият
эса тараққиёт йўлини топишда
қийналмайд. Шу маънода, ри-
вожланган давлатлар ўзининг
янги ғоя ва ташаббусларини
фойдага йўналтираётганларини
қўриш мумкин. Аммо айрим
давлатларда фикр тақчиллиги,
ташаббусларни тахқирлаш, ян-
гиликларни рад этиш ҳолатлари
кузатиляптики, бу ўшандай
жамиятларда тафаккур билан
боғлиқ муаммолар борлигидан
далолатдир.

Президент Шавкат Мирзиё-
евнинг янги авлод вакиллари ҳамда
жадидчилик ҳаракатида доир
фикрларини мушоҳада қилиб,
Ўзбекистон келажак сари жуда
катта режалар билан оқимлаёт-
ганига яна бир бор ишонч ҳосил
қилдим.

Энди жадидларга бўлган эъти-
бор масаласига тўхталсак: айтиш
мумкинки, бу ҳаракат ўз даврида
аслида янгиликларга интильмай
қўйган, тафаккур қилишдан
узоклашган бир жамиятнинг
иситмаси эди.

Тўғри, XIX аср бошларида
– Туркистонда руслар исти-
лоси бошланган пайтда ерлик
аҳолининг ҳаёти капиталистик
давлатлар билан солиштирилган
даражада эмас эди. Лекин шунга
қарамай, бу маънавий мезонларга
қатъий амал қилган, тафаккурли,
ўз эътиқоди ва ўзлигидан айрил-
маган халқ эди. Албатта, бу давр-
да жамиятда мавжуд ресурсларни
даромадга айлантириш учун янги
ҳаракатлар етишмасди.

Этибор беринг, ана шу
жамият қиска вақт ичида уруш-
ларда кетма-кет мағлуб бўлган
ва ўз тараққиёти учун ресурслар
етишмаётган руслар томонидан
истило қилинди. Агар бу и-
стилони икки босқичга бўлсак,
биринчи босқичда чор Росси-
яси томонидан босиб олинган
Туркистон факат ресурсе манбаи
сифатида танланганини, иккинчи
босқичда эса коммунистик им-
перия минтақамизга ғоявий экс-

панция олиб кирганини кўрамиз.
Яъни, илк босқич молиявий-
иқтисодий эркинликни йўқотиш
билан, иккинчиси эса миллат-
ни тамоман инкирозга етакла-
ган, йўқ қилишга қаратилган
ҳаракатдан иборат эди.

Ўша даврнинг ана шундай
хавфларини тўла аңгломмаган
Яъни, ўзимизда етишмаётган
олиш хавфини сезмай қолдилар...
Айтмоқчиманки, жадидлар
ўша пайтда ривожланиш ва
тараққиёт учун етишмаётган
янгиликларни шу йўл билан
жамиятга олиб кирмоқчи бўлганлар.
Лекин айнан рус истилоси бу
мақсадларни йўққа чиқариб,
ўзлигидан айрилган, эътиқодини
тўла аңламаган, нафакат тафак-
кур қилиш, балки факат қорини
тўйгазиш даражга тушиб қолган
катламнинг пайдо бўлишига йўл
очиб берди. Яъни, етимши йиллик
ғоявий экспансия – Туркистон
миллатларини шу ҳолатга олиб
қелди.

Шу сабабли ҳам Янги
Ўзбекистондаги уйғониш даври
жадидчилик ҳаракатини, фидойи
жадидлар ҳаётини ўрганиш ва
аңлаш, ҳатто уларнинг хато-
камчиликларидан ҳулоса қилиш
лозимлигини ҳам аңглатади.

Маълумки, Ўзбекистон
аҳолисининг 60 фоизга яқинини
ёшлар ташкил қилади. Бундай
давлатлар дунёда кўп эмас. Аммо
ривожланган давлатлар билан
юртимизни солиштирсак, улар-
нинг оила институтини, фарзандга
бўлган муносабати иқтисодий
манфаатларини остида қолиб ке-
таётганини кўрамиз. Бу эса фа-
ровон яшаётган жамиятларнинг
эртасини хавфга соляпти. Айнан
шу сабабли аксарият давлат-
ларда демографик муаммолар
кўринмас хавф сифатида талқин
қилина бошланди. Бу масаланинг
ечими ҳатто миллий ўзлик ва
маданиятни йўқотиш ҳисобида
бўлса ҳам жамият аҳолисини
саклаб қолиш қий ҳаракатларни
юзга келтирмоқда...

Айнан шу сабабли ҳам

Йил давомида
сайловчилар
билан қарийб
мингта яқин
учрашувлар
ўтказилиб,
жойларда 812 та
хонадон, 187 та
тадбиркорлик
субъекти ҳамда
714 та ижтимоий
соҳа объекти
ўрганилди.
Фракция
аъзоларига 2482
та мурожаат
қилиб тушган
бўлса, уларнинг
2439 таси ижобий
ҳал этилди.

Янги Ўзбекистонда миллий
қадриятларга устувор масала
сифатида қаралиб, бу мамлакат-
нинг бугуни эмас, балки 100-200
йиллик кейинги ривожланиш
даврини белгилаб берувчи муҳим
омил дея қайд этилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, биз
бугун маънавий мезонларни
иқтисодий мезонлар билан уйғун
ҳолда мустаҳкамлаб боришимиз
лозим бўлган даврда яшаймиз.
Акс ҳолда муваффақиятларимиз
занфлашади. Чунки иқтисодий
қудратни ҳимояладиган, та-
факкур қиладиган маънавий жа-
мият бўлмаса, бундай иқтисодий
қудрат қимнингидур ресурсига
айланиб кетиши мумкин ва бунга
инсоният тарихидан истаганча
мисоллар келтирса бўлади.

Шу сабабли ҳам бутун мам-
лакатимизда жуда катта маъна-
вий потенциал, давлатчилик,
инсон капитали ва маънавий
мезонлар нуктаи назаридан ёш-
ларимизга эътибор қаратиляпти.
Зотан, ёшларимизнинг «ҳаётим
учун аввало, ўзим масъулман,
или олишим, оёққа туршим,
яхши яшашим, шу билан бир-
га факат иқтисодий эмас, маъ-
навий қудратли ҳам бўлишим
лозим», деган тафаккурга эга
бўлиши маънавий қудрат орқали
иқтисодий фаровонликни ҳам
таъминлашга хизмат қилади.

Шу боис ҳам Давлат раҳбари
томонидан чуқур ўйлиниб, 2024
йилга «Ёшлар ва бизнесни қўллаб
қувватлаш йили» деб ном берил-
ди. Албатта, бундай ёндашув

ёшларимизга рағбат, янги қуч
беради, уларни янги фикр, та-
шаббус ва ғояларга қорлайди.
Зеро, мамлакатимизда олиб бо-
рилаётган иқтисодий, ижтимоий-
сиёсий ислохотлар аслида ана шу
мақсадга қаратилган.

Ҳа, чиндан ҳам «Миллий тик-
ланиш» демократик партияси
етакчиси ҳақ. Кейинги пайтлар-
да дунё аҳли қадриятлардан,
эзгу ғоя ва амаллардан кўра,
қадриятсизлигу, ғоясизликни
яшашнинг осонрок, қулайроқ
шакли деб қабул қила бошлади.
Аммо бугунга келиб, бундай
танлов натижаси қутилганидан
ҳам аяңдирок экани кўрина
бошланди. Ва, миллий ўзликдан
кечиш қандай оқибатларга олиб
қелганини ҳатто айрим давлат
арбоблари ҳам афсус билан қайд
эта бошладилар.

Умр эса инсониятнинг тўғри
ёки нотўғри, ҳақ ёки ноҳақ
қарорларига қарамай тезоқар дарё
мисоли ўтиб борапти. Босқинлар,
қучилар қучи, талофатлар, она
табиатга етказилаётган зуғумлар
эса инсониятни узок қуттирмай,
тезгина жавоб қайтармоқда...

Яна 2023 йил натижаларига
қайтсак: БМТ маълумотларига
кўра, ўтган йилда дунёнинг 50га
яқин ҳудуди харбий низолар
исканжасида қолди. Афсуски,
бундай вайронакорликка хизмат
қилгувчи оғрикли ҳолатлар 2024
йилда ҳам мерос бўлиб ўтди.

Ўзбекистонда эса минг шукур-
ки, янги йил ҳам бунёдкорлик
ғоялари ижроси назорати билан
бошланди.

Таълим ва тарбия, адабиёт
ва санъатимиз ривожига
тўсик бўлаётган муаммолар,
қадриятларимизни эъзозлаш,
тилимиз макомини кўтариш, таъ-
лим тизимидаги ислохотларни
жадаллаштиришдек ҳаётий
муаммоларга ўтаётган йил по-
ёнида яна жамоатчилик эътибори
қаратилди. Сиёсий партиялар эса
янги йилнинг энг муҳим воқеаси
сифатида бўлажак сайловлар
натижаларини муҳокама қила
бошладилар. Бу борада қутилган
ва қутилмаган тахминлар ҳам
илгари суриляпти.

Масалан, айрим сиёсий пар-
тияларда сайловгача қучлар-
ни бирлаштириш масаласи
муҳокама қилиняпти, деган ово-
залар эшитила бошланди. Баъзи
ҳудудларда эса партия аъзолари
сонини кўпайтириш, ҳусусан,
йирик қорхона ва ташкилотларда
қучли бошланғич партия ташки-
лотлари «ячейкаларини тузиш
ишлари авж олаётгани ҳақида
хабарлар тарқалияпти.

Бу табиий ҳол, албатта. Дунё
тажрибаси ҳам сайловлар ара-
фасида ана шундай масалалар
қизгин муҳокама қилинишини
кўрсатди. Зеро, 2024 йилнинг
сиёсий партиялар учун чина-
камига синов йили бўлиши
қутилмоқда. Айрим экспертлар
ҳатто «Адолат» ва «ХДП»нинг
сиёсий қарашлари яқинлиги
боис мамлакат сиёсий майдони-
да ижтимоий соҳа вакиллари
манфаатини ҳимоя қилувчи янги
партия тузилиши мумкинлигини
баъшорат қилияпти. Бошқа бир
таҳлилчилар эса «O'zLiDeP»
ва «Миллий тикланиш»нинг
биргаликда конституциявий
ислохотлар ташаббусқори ҳамда
Президент сайловида ягона
номзод кўрсатилганларига ишо-
ра қилиб, қўшилиш жараёни
айнан қучлилар орасида рўй
беиши мумкинлигини тахмин
қилишмоқда. Аммо ҳозирча
бирон-бир партия вакиллари бу
ҳақда оғиз очмадилар. Тахмин-
лару, таги пуч «прогноз»ларга
муносабат билдирмадилар. Бу эса
яна сайловолди дебатлари, очик
мулоқот ва сайловчилар билан
кечадиган учрашувларнинг кес-
кин ўтишидан дарак бермоқда.

Аммо бир нарсга аён: 2024 йил-
ги сайловлар ўтган галладикдек
осон кечмайди. Чунки сайловчи,
унинг онги ва қарашлари кейинги
йиллардаги тўб ислохотлар таъ-
сирида ўсди, ўзгарди.

Сайловчи сўз ва матбуот эр-
кинлигини тўла ҳис этди. Гарчи
сайловлар пропорционал ва ма-
жоритар шаклда ўтса-да, партия-
лар илгари сураётган ғояларнинг
қай даражада халқчиллиги
сайлов тақдирини буткул хал
қилиши таъкидланяпти.

Маълумотларга қараганда,
ОАВлар ҳам сайловларга ўзгача
тайёргарлик кўришмоқда. Янги
кўрсатув ва эшитиришлар,
тўғридан-тўғри мулоқотлар сиё-
сий партияларнинг мақсад ва
вазифаларини кенгрок тарғиб
қилиш баробарида, ҳазрати сай-
ловчининг танлаш имкониятини
ҳам кенгайтиради.

Бу жараёнларда «беш ки-
шилиқ оила бир ойда 2,5 млн.
сўмга яшай олади», деган «буюк
қарашларнинг» яна эсланмасли-
гига ҳам қайғолат йўқ. Демак, халқ
ҳаммаси олдинда. Факат бироз
кутамыз.

Умид АРСЛОНБЕКОВ,
сиёсий шарҳловчи

Ana, xolos!

KO'ZA KUNDA EMAS, KUNIDA SINADI

Hurmatli O'zbekiston
Yozuvchilar uyushmasi,
Sizlar «buyuk tarjimon»
sifatida tan olgan F. F.,
ismli shaxsning Toshkentda
nashr etilgan Chingiz
Aytmatovning 10 tomligidagi
mana bu xatboshini o'zbek
tiliga tarjima qilib bera
olasizlarmi?

IQTIBOS:

«Zambarak snaryadlari yer
qo'porib, quloqlarni tindira
yorilib, birin-ketin hushtak
chalib osmonda saf tortgan
raketalar tun qorong'iligini
bir muddatga igna ko'rinar
darajada yoritib, bag'rini
yerga berib sudralib
borayotgan jangchilar yotgan
joyida boshini ko'tarmay,
yer quchoqlab qimirlamay
qolar, qora tun, qora yer va
qora osmon ostin-ustun bo'lib
aralashib, sopirilayotibdi».
Hikoya tarjimasining
boshidan oxirigacha shu kabi
aljirashlar.

Qachongacha o'n so'm pul
uchun o'zbek tarjimachilik
san'atini xor qilaszlar va
qachongacha badiiy adabiyot
go'zalligini sotaszlar!
Ushbu satrlar Elmurod
Jusupaliyev ismli muallifga
tegishli.

Bunday buyuk achitqi
murojaatning to'liq matni
hurfikruznnews da chop etildi.
Shuni alohida qayd etish
joizki, keyingi paytlarda
chindan ham tarjima san'atini
Gugl tog'a zimmasiga
yuklab, u yoq, bu yog'ini
qirtishlagan chalasavodga
tarjimonlik martabasi
in'om qilinayotgani rost.
Agar gazeta-jurnallardek
e'tiborsizlik soyasida
o'z mavqeyini yo'qotib
borayotgan nashriyotlar,
tahririyatlardan to'g'ri
foydalanmasak, bir
kishi ochib olgan buyuk
noshirlik uylari jamiyatda
chalasavodlikni urchitishda
jonbozlik ko'rsataverishadi.
Bunday noxushliklardan eng
avvalo, AOKA rahbariyati
xulosalar chiqarsa, maqsadga
muvofig bo'lardi.
Zero, xalqimizda ko'za
kunda emas, kunida sinadi,
degan gap bor. Xudo
saqlasinu, ammo kattaroq
bir kosa singudek bo'lsa,
ko'pchilikning boshi xam
bo'lib qolishi mumkin.

Ali Qushchi

Yangi bog'cha ishga tushdi

Navoiy shahridagi «Farovon»
MFYda «Madinam»
nomli oilaviy nodavlat
maktabgacha ta'lim
tashkiloti o'z faoliyatini
boshladi.

Tadbirkor Dildora Baxtiyorova
tashabbusi bilan tashkil etilgan
ushbu bog'chada 4 nafar xotin-
qiz ish bilan ta'minlandi. Ayni
paytda bu yerda 20 nafar bola
tarbiyalanmoqda.
Oilaviy nodavlat maktabgacha
ta'lim tashkilotining malakali
mutaxassislari jamoasi,
zamonaviy jihozlar bilan
ta'minlangan o'quv xonalari,
yotoqxona, oshxona, o'yin
markazlari barchasi bolajonlar
xizmatida.
Maskanda ta'lim-tarbiya
jarayoni o'zbek va rus tilida,
masht'ulotlar esa «Ilk qadam»
davlat dasturi asosida olib
borilmoqda.

O'ZA

”

Xalq deputatlari Namangan viloyat
Kengashi deputati Zulayho Ataxanovaning
deputatlik so'rovi sabab muddatidan avval
ozodlikka chiqqan Uychi tumani Tepasaroy
MFYda yashovchi Egamberdiyeva
Gulbahor Hoshimjon qizi «Ayollar daftari»ga
kiritilib, imtiyozli kredit asosida unga tikuv
mashinasi sotib olishda yordam ko'rsatildi.

SARHISOB

«AYOLLAR QANOTI»

chin qanot bo'la olyaptimi?

Yangi yil ostonasida ortda qolgan yilni sarhisob qilishdek yaxshi an'anamiz bor

X o'sh, 2023-yil
umr yo'llari va
faoliyatimizda
qanday iz qoldirdi?
Qay bir rejamiz
amalga oshdi-yu,
qaysi biriga erisha
olmadik? Bir
yillik faoliyatimiz
qanday natijalar
berdi?

«Ayollar
qanoti» 2020 –
2024-yillarga
mo'ljallangan
Saylovoldi
dasturimizda
ko'zda tutilgan
vazifalarni amalga
oshirish maqsadida
o'tgan yili bir qator
tadbirlarni amalga
oshirdi. Jumladan,
«Xizmat-
beminnat» loyihasi
doirasida 498 ta
o'quv kursi (1
oylik, 3 oylik, 6
oylik hamda 1
yillik muddatlarda)
tashkil qilinib,
2571 nafar ishsiz
ayolga 20ga yaqin
yo'nalishlarda
kasb-hunar
o'rgatildi.

Hududlardagi mavjud
muammolarni tizimli tahlil
etish hamda ularni deputatlik
birlashmalari bilan hamkorlikda
bartaraf etishga qaratilgan «Uyma-
uy» loyihasi doirasida 19068 ta
oilaning sharoiti o'rganildi. Aynan
xotin-qizlarga taalluqli – bandlik,
kredit, sog'liqni saqlash, uy-joy
va yer-mulk bilan bog'liq 9222
ta muammoga ijobiy yechim
topilib, 1409 ta masala deputatlar
nazoratiga olindi.

Aholi bilan «mahallabay»
va «fuqarobay» ishlash tizimi
doirasida tashkil etilgan 3751 ta
sayyor qabullardagi murojaatlar
asosida 7240 ta muammo
o'rganilib, 5903 tasi joyida hal
etildi. Shuningdek, 9491 nafar
xotin-qiz «Ayollar daftari»ga
kiritildi. O'tgan yili shunday
loyihalarni amalga oshirishda
jonbozlik ko'rsatgan «Deputat
ayollar klubi»ning eng faol
a'zolari munosib rag'batlantirilib,
tizimda uzoq yillar samarali
mehnat qilgan faxriy ayollar
holidan xabar olindi hamda ular
faoliyatiga doir «Mo'tabar ayol»
nomli videorolik tayyorlandi.

«Siyosatchi ayol» haqida
jamiyatda ijobiy fikr uyg'otish,
siyosatga qiziquvchi xotin-
qizlarda siyosiy ko'nikmalarni
shakllantirish maqsadida «Men
muvaffaqiyatli ayolman!»,

partiyamiz safi talaba-qizlar
hisobiga kengaydi. Boshqacha
aytganda kelajakda «Men deputat
bo'laman!», deydigan shijoatli
qizlarimiz safi kengaydi.

«Deputat ayollar klubi»
tomonidan Bolalar musiqa va
san'at maktablarida, Toshkent
viloyatining Chinoz tumani
hamda Sirdaryo viloyatining
Baxt shahrida joylashgan o'quv-
tarbiya muassasalarida, Ayollarni
reabilitatsiya qilish va moslashtirish
Respublika markazi hamda uning
hududiy bo'limlarida nazorat-tahlil
tartibida o'rganishlar ham olib
bordik. O'rganishlar xulosasiga
ko'ra, tahliliy ma'lumotlar
tayyorlanib, tegishli tashkilotlarga
taqdim etildi.

Ma'lumki, Saylovoldi
dasturimizda o'zbek tilining
davlat tili sifatidagi mavqeyini
oshirish masalasiga ustuvorlik
berilgan. Shundan kelib chiqib,
Davlat tilida ish yuritish asoslarini
o'qitish va malaka oshirish
markazi bilan birga aholining
o'zbek tilini bilish darajasini
o'rganish, nutq madaniyati bilan
bog'liq salbiy ta'sirlarga qarshi
kurashish, o'zbek yozuviga
asoslangan lotin alifbosiga oid
islohotlarni jadallashtirishga hissa
qo'shish va bu borada boshqaruv
organlari mas'uliyatini oshirishga
qaratilgan maxsus loyihaga ham
qo'l urdik. Loyiha doirasida
turli korxona va tashkilotlarda
«Ommaviy diktant» yoziildi.
Shu o'rinda ushbu loyiha
O'zbekiston Respublikasi Bojxona
akademiyasi, Jamoat xavfsizligi
universiteti kabi oliy ta'lim
muassasalarining mingdan ziyod
kursantlarini qamrab olganini
aytish joiz.

Bundan tashqari, xotin-qizlar
muammolari bilan tizimli ishlash
maqsadida tashkil etilgan @
MTAyollarmurojaatiBotiga 16 ta
murojaat kelib tushdi. Ularning 11
tasi hududiy partiya Kengashlari
tomonidan ijobiy hal etildi. 5
tasi esa deputatlar tomonidan
nazoratga olindi.

«Liderlik zavqi» mavzularida
motivatsion treninglar, mahorat
darslari hamda uchrashuvlar ham
o'tkazildi. Taniqli siyosatchi,
rahbar ayollar, olimlar, blogerlar
ishtirokida o'tgan bunday
treninglar samarasi o'laroq,

Jumladan, xalq deputatlari
Namangan viloyat Kengashi
deputati Zulayho Ataxanovaning
deputatlik so'rovi sabab
muddatidan avval ozodlikka
chiqqan Uychi tumani Tepasaroy
MFYda yashovchi Egamberdiyeva
Gulbahor Hoshimjon qizi
«Ayollar daftari»ga kiritilib,
imtiyozli kredit asosida unga
tikuv mashinasi sotib olishda
yordam ko'rsatildi. Chortoqlik
yolg'iz ona – avtohalokat
tufayli to'shakka mixlanib
qolgan Gulnora Jabbarovanning
murojaati esa xalq deputatlari
Chortoq tuman Kengashi deputati
Dilafroz Hamroxojayeva
tomonidan o'rganilib, ayolga
jarrohlik amaliyoti o'tkazilishida
yordam ko'rsatildi. Shundan
keyin G.Jabbarova «Ayollar
daftari»ga kiritilib, «Saxovat»
ko'mak jam'armasining moddiy
yordamini oldi.

Yana bir fikr: tashabbuskor
deputatimiz Zulayho Ataxanova
tomonidan tegishli idoralarga
yuborilgan deputatlik so'rovlari
natijasida lo'li millatiga mansub
20 nafar bolalarga tug'ilganlik
guvohnomalari berildi. Xalq
deputatlari Namangan shahar
Kengashi deputati Yorqinoz
Nasriddinovanning sayi-harakati
bilan Namangan shahar Nurobod
daxasi, Sharq go'zali ko'chasi,
3-uyda yashovchi Muqaddas
Agalikovaning farzandini
davolotish uchun yo'llanma
ajratildi.

Xalq deputatlari Chust tuman
Kengashi deputati Rohilaxon
Qurbonovanning amaliy yordami
tufayli Chust tumani Yorqishloq
MFYda yashovchi yolg'iz ayol
Mavluda Fayziyeva Namangan
viloyatidagi «Mehr va saxovat»
uyiga joylashtirildi. Xalq
deputatlari Olmazor tuman
Kengashi deputati Feruza
Karimova tashabbusi bilan esa
Sergeli tumanida sodir bo'lgan
portlashdan jabrlangan aholiga
ijtimoiy ko'mak berildi.
Xabaringiz bor, 2009-yilda

ta'sis etilgan «XXI asr ayoli»
tanlovi asosan partiya a'zolari
hamda xayrixohlari o'rtasida
o'tkaziladi. 2023-yilda mazkur
tanlov birinchi marta «Nodirai
davronlar» nomi bilan Oila va
xotin-qizlar qo'mitasi qoshidagi
«Qizlarjon» hamda Yoshlar
ishlari agentligi qoshidagi «Qizlar
ovozi» klublariga a'zo bo'lgan 18
yoshdan 30 yoshgacha bo'lgan
xotin-qizlar o'rtasida bo'lib o'tdi.
Quvonarlisi, tanlov yakunida
ishtirokchilarning ko'pchiligi
partiya a'zosiya aylandi.

Xulosa qilib aytganda, «Ayollar
qanoti»ning 2023-yildagi
faoliyati samarali bo'ldi. Yutuqlar
o'zimizniki, lekin partiya hududiy
Kengashlari «Ayollar qanoti»
tomonidan yo'l qo'yilgan ayrim
kamchiliklarni ham e'tirof etish
kerak. Jumladan, «Nodirai
davronlar» tanlovining Toshkent,
Surxondaryo hamda Namangan
viloyat bosqichlari talab darajasida
o'tkazilmadi, partiya a'zo bir
qator ayollarning yil davomida o'z
deputatlik vazifasiga sovuqonlik
bilan yondashgani, xususan
«Deputat ayollar klubi»ning
Jizzax viloyatidagi a'zolari
partiya bilan izchil hamkorlik
olib borilmaganidan ham tegishli
xulosalar chiqarishimiz lozim.
Ayrim tadbirlarimiz joylarda
nomigagina o'tganidan ham
ko'z yumib bo'lmaydi. Zero,
2024-yilda «Ayollar qanoti»
partiyamiz chin ma'nodagi qanoti
bo'lishi uchun o'z xatolarimizdan
tegishli xulosalar chiqarishimiz
kerak.

Feruza JALILOVA,
partiya Markaziy
kengashi bo'lim boshlig'i

«Chashmai Ayub» yodgorligi qachon ta'mirlanadi?

Ijtimoiy tarmoqlarda Buxoro viloyati Vobkent tumani Xayrobod
ishlog'ida joylashgan moddiy-madaniy meros ob'ekti sanalgan
«Chashmai Ayub» yodgorligining ta'mirlanish holiga kelib qolgani
vuzasidan tarqalgan xabarlar muhokamalarga sabab bo'ldi.
Madaniy meros agentligi matbuot xizmatining ma'lum qilishicha, mazkur
yodgorlik «Moddiy madaniy merosning ko'chmas mulk ob'ektlari Milliy
ro'yxatiga» kiritilgan. Shuningdek, ushbu tarixiy maskan Saudiya
Arabistonining Ar-Riyod shahrida o'tkazilgan YUNESKO Jahon merosi
qo'mitasi 45-sessiyasida Buyuk ipak yo'lining «Zarafshon-Qoraqum»
koridori ob'ektlari ro'yxatidan joy olgan.
Tarixiy yodgorlikning butligini saqlash va zarur restavratsiya ishlarini
jadallashtirish maqsadida mazkur yodgorlik joriy yilda Buxoro viloyatida
ta'mirlanish-tiklash ishlari olib boriladigan madaniy meros ob'ektlari

manzilli ro'yxatiga kiritilgan bo'lib, ayni paytda restavratsiya ishlariga
oid loyiha hujjatlarini ishlab chiqish jarayoni ketmoqda.
Ob'ektda belgilangan tartibda ta'mirlanish-tiklash ishlari va hudud atrofini
obodonlashtirish ishlari boshlangunga qadar tarixiy binoni qor-yong'ir
svularidan asrash maqsadida Vobkent tuman hokimligi bilan birgalikda
binoning yuqori qismida yengil konstruksiyali muhofaza qoplama – tunuka
o'rnatish mo'ljallangan.
Ma'lumot o'rinda ta'kidlash lozimki, «Chashmai Ayub» yodgorligining
butligini saqlash borasida vakolatli tashkilotlar va mahalliy hokimlik
idoralari tomonidan tizimli chora-tadbirlar amalga oshirilishi belgilangan
bo'lib, uning amaliy ijrosi ustidan tegishli nazorat o'rnatilgan.

Muhayyo TOSHQORAYEVA, O'ZA

"MILLIY TIKLANISH" DEMOKRATIK PARTIYASI

2023

-yilda

392 425

nafar a'zosi bo'lgan «Milliy tiklanish» demokratik
partiyasining Saylovoldi dasturida belgilangan 300 ta
vazifaning 244 tasi ijrosi ta'minlandi.

Partiyaning Oliy Mails

Qonunchilik palatasidagi fraksiya 2023-yilda 6 ta qonun
loyihasi tashabbuskor bo'ldi. Deputatlarning 180 ga yaqin
takliflari qonunlarni ishlab chiqish va takomillashtirishda
inobatga olindi.

Mutasaddi tashkilot

rahbariyarga 16 ta deputat so'rovi yuborilib, 812 ta xonadon,
187 ta tadbirkorlik subyekti hamda 714 ta ijtimoiy soha
obyekti faoliyati o'rganildi.

Deputatlar aralashuvi

bilan fuqarolarning 2482 ta murojaatidan 2439 tasi ijobiy
hal etildi.

Markaziy kengashning

navbatdan tashqari VIII S'ezdi, 3 ta Plenumi, Ijroiya
qo'mitadan 8 ta yig'ilishi o'tkazildi.

464 ta muammoli masala

mahalliy kengash sessiyalari kun tartibiga kiritilib, 810 ta
masala esa dolimiy komissiya yig'ilishlariga olib chiqildi.

1060 nafar mansabdor

shaxsning hisoboti eshittirib, tegishli tashkilotlar va
mutasaddifarga 4149 ta deputatlik so'rovi yuborildi.
So'rovlarning 87 foizi ijobiy hal etildi.

ШУШУВАРАНИ

САНАЁТГАНЛАР, ЭШИТИНГ!

Узок йиллар хўжалик раҳбари бўлиб ишлаган бобомни эса урушдан сўнгги қаҳатчилик йилларида кўп болали, боқувчиси фронтда ҳалок бўлган ночор оилага бир пуд – 16 кг буғдойни ҳеч қандай ҳужжатсиз бериб юборганликда айбланиб, социалистик мулкни талон-тарож қилган, дея саккиз йилга «кеси» юборишди...

Хайриятки, шопмўйлов Иосиф Виссарионович Сталин вафотидан сўнг бобом Сибирь камокхоналаридан муддатидан аввал уйга қайтди. Лекин бир оёғини совуққа олдириб, ўша ўлкаларга «ташлаб» келди. Гарчи, бобом Иккинчи жаҳон уруши даврида фашистларга қарши тўрт йил мардонавор жанг қилган бўлса-да, манфур тузум унинг бу хизматларини сарик чақага ҳам олмади. Совуқ ўлкаларнинг заботи кейинроқ ҳам бобом учун арзонга тушмади: у бир умр тўшакка михланиб қолди, алаокибат иккинчи оёғини ҳам кесишди. Қисқаси бобом ҳам инсон кадри бир тийин бўлган тузумни тўшакда ётган ҳолда бир умр лаънатлаб ўтди.

Отам умрининг деярли қирк йилини кўрик воҳа – Жиззах чўлларини ўзлаштиришга бағишлади. Биббонда қаричлаб қум суриб ер очди. Давлатга минглаб тонна пахта, ғалла етиштириб берди. Чоғроқкина хўжаликни донддор хўжаликка айлантирди. Аммо... ўтган асрнинг 80 йиллари бўсағасидаги машум «пахта ва ўзбек иши» доирасида тергов қилиниб, 10 йиллик қамоқ жазосига ҳукм қилинди. 40 йиллик заҳматли меҳнатлари шу тарика «тақдирланди». Хайрият, жабрланган 24 минг ўзбек мустақиллик туфайли яна оқланди. Зулм исканжасидан буткул қутулди. Ана шулар қаторида менинг отам ҳам бор эди! Ҳар ғал кўришганимда унинг

бармоқларига қарайман. Қийшиқ битиб қолган бармоқлари хусусида ҳатто онамга ҳам сўз очмаган отам бир куни «ёрилди». «Мени Москвага олиб боришгач, Лубянка тергов хибсхонасида жаллод Ивановнинг шахсан ўзи сўроқ қилиб, олдимга бир даста қоғоз қўйди-да, вилоятнинг Фориш туманидаги олти хўжалик раҳбари ва район партия саркотибига икки юз минг рубльни пахта сотиб олиш учун берганлигини тасдиқлаб, икромнома ёзиб беришимни талаб қилди. Мен эса унинг бу гапларидан қулгим кистаб Фориш тумани лалми, яъни сугорма дехқончилиги қилиб бўлмайдиган ҳудудда жойлашганлиги, шу боис бу ерда умуман пахта етиштиришнинг иложи йўқлигини, боз устига у айтаётган раҳбарларнинг биронтасини ҳам танимаслигимни, шунинг учун унинг талабини бажармаслигимни айтдим. Шундан сўнг Иванов қутуриб кетди ва икки нафар зобити билан мени аёвсиз қалтаклаб, охири-оқибат кўнмаганимдан сўнг бармоқларимни болға билан чавақлади...»

Бу отамнинг зорли, мунгли хотиралари... Шунинг учун у қадрига етмаган, уни аёвсиз хўрлаган тузумни доимо нафрат билан хотирлайди. Ҳар ғал ногирон бармоқлари билан неварасининг бошини силаганида шундай ёруғ қуларга етказгани учун Яратганга чексиз шукроналар айтади.

Агар... истиклол бўлмаганида Худо билди мен ва ўғлим бошига-да худди шундай зарбалар ёғилармиди? Савол туғилади, мустақил тузум машинаси халиям гуриллаб ишлаб турганида биз – навбатли келганлар яна не балоларга гирифтор бўлармик-а?!

Афсус билан айтиш керакки, юқоридаги каби фожияли манзаралар,

машум тарихий хотиралар деярли ҳар бир ўзбек хонадонида учрайди.

Шунинг учун ҳам Янги Ўзбекистонимиз тараққиёт йўлида дадил одимлаётган чоғида бобом, бовим, отам лаънатлаб ўтган ва ўтаётган манфур тузумни соғинаётганларнинг «овози янграб қолганлиги» эса очиги мен ва менга ўхшаганларни сергакликка ундайди, албатта. Ганни, айрим рус сие-сатдонларининг Ўзбекистон ҳудудини Россияга қўшиб олиш ва икки миллион ўзбек мухожирини шу ерда ўқитиш лозимлиги ҳақидаги фикрларига бу-раётганим бежиз эмас. Бу ана шундай қалтабинларнинг оғзидан халигача мазгава пуркалаётганини аңглатади, албатта. Ўйлаб қолсан киши, биз баъзида миллат тақдирини учун ўта муҳим саналган масалаларда лоқайдликка, соувқонликка, ўзибўларчиликка йўл қўямиз. Кейин эса бунинг заҳмини че-киб, ўзимизни ҳар ёнга ура бошлаймиз!

...2021 йилда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари дав-

лат идораларига мурожаатлар давлат тилида бўлиши кераклиги тўғрисидаги таклифни маъқуллашмаган эди. Бу таклиф ташаббускори «Миллий тикланиш»чилар бўлиб, ўша воқеадан кейин партия етакчиси афсус билан «бир ҳамкасбимиз – депутатимизнинг «бизга ва фарзандларимизга ўзбек тилини ўрганиш қийин, биз ўз тили-мизда мурожаат қилишни хоҳлаймиз» деган гапи ҳам гурурига тегмаган 65 нафар депутат...» дея надомат бил-дирганди.

Ҳар ғал тил ҳақида, унутилаётган кадриятларимиз ва албатта, Россия-нинг айрим оғзи сассик сие-сатдонлари ҳақида гап кетганида бобом, бовим ва отамнинг аянчли тақдирини эсимга туша-ди. Ва, совет тузумини соғинаганларга қарата, энди қучварани ҳам санаяписиз, дегим келаверадди.

Абдуғаффор ОМОНБОВ
«Миллий тикланиш»
муҳбири

Ўтган асрнинг 30-йилларида бовимнинг отаси ва икки акасини бой, қулоқ, унсур сифатида совет тузуми узок ўлкаларга сургун қилиб юборган, шу-шу улар исиз кетишган, бовим эса уларни бир умр кутиб яшаган экан! Жигарлари-ю отаси йўлига қарийб 80 йил кўз тиккан бовимнинг кўзлари шу тарика хиралашганди. У бир умр оиласини барбод қилган қаттол ҳукуматни ва унинг баттол сие-сатсини дуойибад қилиб ўтди...

✓ Эҳтиром

ЭЛНИ СУЙГАН

ва элга қайишган эл ардоғидаги инсон

Инсон ўз умри давомида ёшлик шижоати ва ғайрати билан ҳаётини муаммоларини ёнгиб ўтади, орзуларига эришади. Халқининг яхши-ёмон қунида ёнида бўлиб, билими, меҳри, куч-қувватини аямайди... «Миллий тикланиш» демократик партияси Марғилон шаҳар Кенгаши раиси Ғуломжон ака Мадумаров ана шундай инсонлардан. У юртимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлиги йўлида беминнат хизмат қилиб келаётган минглаб юртдошларимизнинг бири.

76 ёшини қарши олаётган Ғуломжон Мадумаровнинг умр йўлига назар солсангиз, унинг ҳаётида юлғам ва меҳнат, ҳалоллик ва шижоат доимо ёнма-ён юрганлиги хис этасиз.

У Марғилон шаҳридаги 10-умумтаълим мактабида ўқиб юрган кезларидаёқ санъат ва спортга қизиқди. Бошланғич таълимни ағаллаганидан сўнг, 12-умумтаълим мактабида ўқитиш давом эттирди. Ўқитувчилар оиласидан бўлгани учунми, ота-онаси касбини улуғлади. Отаси Мусожон ака ва онаси Мукаррамхон опаларнинг изларидан борди. 1966 йили ўрта мактабни тамомлаб, Фарғона давлат уни-верситетининг рус тили ва адабиёти факультетига ўқишга кирди, талабалик йилларида ҳам изланув-чанлигини, тиришқоклигини қўймай, устозлари меҳрини қозонди.

1971 йили олий даргоҳни муваффақият билан тамомлаган Ғуломжон Охунбобоев туманидаги 26-умумтаълим мактабига ишга юборилди ва ўз фаолиятини кишлоқ мактабида ўқитувчиликдан бошлади. 25 йилдан зиёдрок умрини ёш авлод тарбия-сига бағишлаган Ғуломжон аканинг ҳаёти бир текис кечмади. У ҳаёт тақозоси билан турли соҳаларда меҳнат қилди. Самимийлиги, одамлар қалбига тезда йўл топа билиши унинг ҳаёт йўлларида қўл келди. У бир неча йил «Кафолат» сугурта компаниясининг шаҳар бўлими раҳбари, «Ватан тараққиёти» партияси шаҳар Кенгашининг биринчи қотиби, шаҳар про-курорининг жамоатчи ёрдамчиси вазибаларида ҳам фаолият кўрсатди. Кейинроқ «Миллий тикланиш» демократик партияси Марғилон шаҳар Кенгаши тап-килий-партиявий ва кадрлар масалалари бўйича раис ўринбосари лавозимларида ишлади. 2009-2014 йил-ларда ва 2020 йилдан эса халқ депутатлари Марғилон шаҳар Кенгаши депутати.

Қачон қараманг, Ғуломжон ака одамлар оғирини

енгил қилиш, ҳаётини муаммоларини ҳал қилиш билан овора. Ҳатто пандемия вақтида ўз оила аъзо-лари билан 200 дан ортиқ хонадонларни озик-овқат махсулотлари билан таъминлади. 2023 йил киш мавсумида эса Марғилондаги кам таъминланган оилаларга кўмир етказиб берди. Бир неча беморнинг даволанишига ёрдам бериб, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаб турди.

Ғуломжон Мадумаровнинг фарзандлари ҳам ота-оналари каби эл қорига ярайдиган инсонлар бўлиб етишди. Бугун Ғуломжон ака 4 нафар фарзанднинг отаси, 17 нафар неварга ҳамда 12 нафар чеваранинг севимли бобоси.

Ғуломжон аканинг турмуш ўртоғи, асли пе-дагог бўлган Мавлудхон Мадумарова турмуш ўртоғи ҳақида шундай дейди: «Фарзандларимиз ёш бўлсаларда у кишининг эмин-эркин ишлашларига имкон борица шароит яратдим. Бугун эса бизга фар-зандларимиз ардоғида, эл-юрт иззатида яшаш насиб этмокда, барча қийинчиликлар ортда қолди. Шу ин-сон билан Аллоҳ тақдир ришталарини боғлаганига доимо шукроналар айтаман».

Яхши инсонлар ҳақида сўзлаш, уларнинг бо-сиб ўтган ҳаёт йўллари ҳақида гапириш ҳар доим марокли. Улар ҳаёт зийнати, турмушимиз кўрки. Бундай саховатпеша инсонлар ўз оиласининг, маҳалласининг, шаҳрининг файзига ҳам файз қўшадилар. Умид қиламизки, Ғуломжон ака хали узок йиллар одамлар учун эзу ишлар қилиб, ибратли ҳаёт тарзи, жамиятдаги ўрни ва олиб бораётган иж-тимой-тарбиявий фаолияти билан афрофидоиларга ўрнак бўладилар. Биз эса, орамизда Ғуломжон акадек фидойи инсонлар борлигидан фахрлиман яшаймиз.

Шухрат МАДРАХИМОВ,
партия фаоли

✓ Иқлим

24 йилда иссиқ рекорд даражага чиқадими?

Бу йил рекорд даража-даги энг иссиқ йил бўлиши мумкин, деб хабар беради «Bloomberg» ахборот сайти. «Бунга биринчи навбат-да, албатта, иқлим ўзгариши сабаб бўлади. Қазиб олина-диган ёкилгиларнинг ёни-ши атмосферада иссиқхона газлари микдорини оши-ради, бу эса ўртача гло-бал ҳароратнинг ошишига олиб келади», - дейилади мақолада.

Бироқ нашрнинг таъкидлашича, содир бўлаётган воқеаларнинг яна бир муҳим сабаби – Тинч океанининг эква-торал қисмидаги сув юза-си қатлами ҳароратининг ўзгариши билан боғлиқ иссиқлик.

Метеоролог Петтери Та-ласнинг сўзларига кўра, 2024 йил янада иссиқроқ бўлади ва қурғоқчилик ёки тошқинлар тез-тез учрайди.

Шундай қилиб, ўтган йили Марказий Америкадаги қуруқ об-хаво Панама ка-налин озиқлантирайдиган Гатун қўлининг қуриб кети-шига олиб келди.

– Ўтган йилги юқори ҳарорат денгиз музлари-нинг қатта қисмини эриб кетишига олиб келди. Бу эса Шимолий Атлантика бўйлаб реактив оқимнинг ўзгаришига сабаб бўлиши мумкин, – дейди Нидерлан-дия Киооллик метеорология институти иқлимшуноси Викки Томпсон.

Инсоният, эҳтимол, иқлим тизимида маълум бир бурилиш нуқтасини бо-сиб ўтди, деб ҳулоса қилади «Bloomberg». Аввалроқ хитойлик мутахассислар Шимолий яримшарда киш фавқуллода илқ бўлишини ба-шорат қилган эди.

Г.САТТОРОВА, ЎЗА

✓ Кутинг!

ШУҲРАТ ҚАЙИТОВ:
«Ўзбекистон тарихи» телеканалининг директори

ҲОЗИРГИ ЗАМОНДА

АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИСИЗ

ЖАМИЯТ РИВОҶИ,

МАМЛАКАТЛАР ТАРАҚҚИЁТИ

ВА МАФКУРАСINI

ТАСАВВУР ҚИЛИШ ҚИЙИН

Келгуси сонларда

ЎТИНИБ СЎРАЙМАН, «КИЗИМИЗНИ УКИТМАН!»

ёхуд «яхши жой» васвасаси

қинда бир танишим ҳали 10 синфда ўқиётган қизини унаштириб қўйганини, ҳар қанча эътироз билдирсам ҳам, бу шунчаки «нон синди» эканини, айтиб «хотиржам» бўлишим кераклигини хотиржам таъкидлади.

Кейинги вақтларда шу мазмундаги хабарларни кўп эшитяпмиз. Айрим ота-оналар «тенги чикса текинга бер» иборасини эзгу бир шиордек қабул қилишаётгани аччиқ ҳақиқат.

Агар масала моҳиятига қаралса, бундай ота-оналарнинг «яхши жой» васвасасига чалинганлари яққол кўзга ташланади.

Кайд этилишича, Ўзбекистонда сўнгги беш йилда ажримлар сони сезиларли даражада ошган, хусусан, 2018 йилда 32,3 мингта, 2019 йилда 31,4, 2020 йилда 28,2, 2021 йилда 39,3 2022 йилда 48,7 мингта оила ўз муаммоларига ажрашиш орқали ечим топишган. Уларнинг асосий қисмини ўзаро қелиша олмаётган ёш оилалар ташкил этаётгани ҳам эрта турмуш қуришнинг асоратларидан бири десак хато бўлмайди. Мутахассисларнинг таъкидлашларича, эрта турмуш қуриш оқибати кўп ҳолларда фожиа билан якулланаётди. Тўғрида, ҳали ўзи гўдак бўлган 16-17 ёшли қизалар қиммасига бутун бошли келинлик, биров муддат ўтиб оналик масъулияти юкланса ва кези келганда уни қўллаб-қувватлайдиган бирон зот топишмаса, аёл руҳан тушқунликка тушиши ва оила парокандаликка юз тутиши муқаррар. Секунда-аста тушунмовчилар жанжалга, жанжаллар эса бир оиланинг бузилишига олиб келади. Афсуски, айрим ҳолатларда оилавий моҳирлар қотиллик, ўз жонига қасд қилиш билан ҳам ниҳоятланган. Қайнона келиннинг эҳсизлигидан нолиса, келин ҳеч ким уни тушунмаслиги, одам ўрнида қўрилмаслигини иддао қиляпти. Тўғри, беш кўп баробар эмас.

Маълумки, Оила кодексининг 15-моддасида никоҳ ёши эркак ва аёллар учун 18 ёш эканлиги, алоҳида ҳолларда яъни —ҳомиладорлик, бола туғилиши, вояга етмаган шахснинг тўла муомалага лаёқатли деб эълон қилиниши (эмансипация) никоҳга киришни ҳоҳловчиларнинг илти-

мосига кўра, туман (шаҳар) ҳокимининг қарорига асосан никоҳ ёши кўли билан бир йилга қамайтирилиши мумкинлиги ҳам белгилаб қўйилган. Шу асосда биргина Тошкент шаҳрида 2022 йилнинг ярим йиллигида никоҳ ёши бир йилга қисқартирилган 31 нафар, Сурхондарё вилоятида 36, Жиззахда 16, Тошкент вилоятида 13 та ва Самарқандда 11 та никоҳ расмийлаштирилган.

Бу албатта, расман маълум бўлганлари. Лекин аввал тўй қилиб (18га тўлмагани учун) бир болали бўлганда расмий никоҳдан ўтаётганлар қанча. Яқинда ижтимоий тармоқда икки эркакнинг — бири 14, иккинчиси 15 ёшли қизини никоҳларига олгани учун жавобгарликка тортилгани ҳақидаги хабарларга ишонганимиз келмайди. Бундай никоҳлар энг қами билан туғилган чақалоқнинг ёлғиз она фамилиясига расмийлаштирилиши билан боғлиқ статистикани, шу билан бирга она ва бола ўлими билан боғлиқ ҳолатларнинг ошишига олиб келяпти, ҳолос. Эътибор беринг: 2022 йилда республика бўйича 18 минг 955 нафар чақалоққа ёлғиз она аризасига биноан вақтинчалик гувоҳнома берилган. Ваҳоланки, ушбу кўрсаткич 2021 йилда 19 минг 37 та, 2020 йили эса 16 минг 564 тани ташкил этган...

Яқинда «Миллий тикланиш» демократик партияси фракциясининг йиғилишида ҳам депутатлар никоҳ белгиланган тартибда ФХДЭ органларида кайд этилмагани отадакини белгиланган, алимент тайинлаш, мерос масалаларида оид турли хил муаммоларни келтириб чиқариб, натижада фуқароларда, айниқса, аёлларда давлатнинг ҳуқуқий сифатига нисбатан бўлган ишонч йўқолишига сабаб бўлаётганини таъкидлашди. Кўриниб турибдики, жамиятимизда илдиш отиб бораётган яна бир муаммони қонун билан ҳам жилолаб бўлмаяпти.

Бу борада тадқиқот олиб боровчи

ЭЪТИБОР БЕРИНГ:

2022 йилда РЕСПУБЛИКА БУЙИЧА 18 МИНГ 955 НАФАР ЧАҚАЛОҚҚА ЁЛГИЗ ОНА АРИЗАСИГА БИНОАН ВАҚТИНЧАЛИК ГУВОҲНОМА БЕРИЛГАН. ВАҲОЛАНКИ, УШБУ КЎРСАТКИЧ 2021 йилда 19 минг 37 та, 2020 йили эса 16 минг 564 тани ташкил этган...

мутахассисларнинг кайд этишларича, 2020 йилда 287 минг нафар аёл ҳомиладорлик ва фарзанд қўришнинг олдини олиш мумкин бўлган сабабларга кўра вафот этган. Тадқиқотларда айтилишича, фарзанд қутаётган аксарият ўсмир қизлар, ҳомиладорликдаги ўзгаришларни табиий ҳолдек қабул қилиб, ўз вақтида шифокор қўригидан ўтмаган. Бу эса асоратли ёки фожиага туғруққа олиб келган...

Республика «Ижтимоий фикр» тадқиқот маркази мутахассисларининг кайд этишларича, агарда 18

ёшгача бўлган никоҳлар ва 20 ёшгача бўлган ҳомиладорлик қонун асосида қисқартирилса, келгусида ёш оналар ўлимини қамайтиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Хулоса қилиб айтганда бугун замон бошқа. Давр талаби ёшлар эҳтиёжи ва қарашларидан келиб чиқаётди. Вояга етмаган қизга келган совчиларга «қизимиз ўқиши керак», деб эмас, «тенги чикса текинга...» қабилда иш тутаятганлар фарзандига яхши тарбия бериш билан бирга уни илмли қилиш ҳам ота-она учун фарз эканини англашлари лозим.

Маълумки, буюк Қуръондаги илк нозил бўлган оят қарима ҳам «киро» сўзидан бошланади. «Қизим ўқиб, дунё обрармиди» деган ақидани қангаллаб олганча 15-16 ёшли қизини турмушга узатаётган аксарият оталар 2023 йил бошидаги ҳолатга кўра, мамлакатимизда аёл раҳбарлар бошқарувида кичик қорхона ва микрофирмаларнинг маҳсулот сотишдан тушган соф даромади 31,8 трлн. сўмни ташкил этганини, агар унинг қизи ҳам илмга, касб-хунарга йўналтирилса энг қамида ана шу аёллардек бўлиши мумкинлиги ҳуусида мулоҳаза қилишлари шарт. Зотан, замон, шиддатли ўзгаришлар, дунёнинг сийсий саҳнасидаги катта «ўйин»лар қолоқлик қуллик эканини, илм-фан бир қилини эмас, бутун бошли миллатни улуғлаши мумкинлигини яққол кўрсатапти.

Махбуба КАРИМОВА

✓ Турма! Тириш...

Тарих ўз ўзанига қайтпти...

Элдар АСАНОВ

Қозғистонда Иккинчи жаҳон урушида қатнашиб, қаҳрамонлик кўрсатган Ра-сул Исметов исмли ҳарбий фуқаро бор эди. 2004 йилда (вафотидан беш йил олдин) миллатини қозоқ деб ўзгартирди. Буни паспортига адашиб ўзбек деб ёзиб юборилгани билан изохлади.

Р.Исметовни Ўзбекистонда ҳеч ким танимагани учун бу воқеа бизгача етиб келмади ҳам. Тахминан ўша йилларда бошқа бир воқеа ҳам юз берди: қутилмаганда «Темир генерал» Собир Раҳимовнинг ҳам миллати қозоқ экани «маълум» бўлиб қолди. Гарчи, Собир Раҳимовнинг қариндошлари, уни кўрганлар бугунги кунга қадар тирик бўлса-да бу мифология Козогистонда кенг тарқалиб, Раҳимовнинг ҳайкали ўрнатилиши билан якунланди.

Бир пайтнинг ўзида Аштархонийлар дав-ри қаҳрамонларидан бири Самарқанддаги Регистон майдони қурувчиси Ялангтўшбий Баҳодур ҳам қозоқ деб эълон қилинди. Аммо негадир Ўзбекистоннинг Биринчи Президенти Ислам Каримов даврида бу масалаларда бирон-бир расмий баёнот берилмади. Қозоқ ва ўзбек тарихи-ишқибозларининг баҳслари эса интернет форумларида авжига чиқди. У пайтларда ижтимоий

тармоқ ривожланмаган, интернет фойдаланувчилари қамлиги бонс бу бахсларга бир гуруҳ қизикувчилар гувоҳ бўлдилар, ҳолос. Лекин шунинг алоҳида кайд этиш жоизки, бу пайт Қозғистонда тарихга қизикиш роса қучайган эди. Қозоқ онлайн нашрларида бу борада мақолалар чиқар (Ўзбекистонда онлайн нашрлар йўқ ҳисоби эди), профессионал ва ҳаваскор тарихчилар тинимсиз чиқишлар қиларди. Рус википедия (Wikipedia)да ҳам Раҳимов ва Ялангтўшбийнинг қозоқлиги иддао қилинган илмий мақолалар пайдо бўлганлиги, (ўшанда қозоқ википедиячилари жуда фаол эдилар).

Аммо интернетдан топиш мумкин бўлган ҳужжатлар, ёзма манбалар ва илмий тадқиқотлар озгина титкиланса, бу версиялар икки дақиқада қилпарчин бўлиши тайин эди. Чунки ушбу шахсларни «қозоқлаштириш» оз сонли ва шубҳали далилларга асосланган эди. Дейлик, Кичик жуз шажараларида Жалантос Сеитқулли исми бийнинг исми учраши уни Ялангтўшбий билан бир киши ҳисоблаш учун етарли ҳисобланганлиги; Қуралай На-туллаева деган аёл бир йилда «Темир генерал қозоқ, у менинг эрим» деб таъкидлагани эса Раҳимовнинг қозоқлигига далил деб олинганлиги (унинг

ҳақиқий хотини бошқа экани яхши маълум эса-да). Лекин тан олайлик: фаолликда гап кўп экан.

Орадан йиллар ўтди. Бугун ижтимоий тармоқ анчайин ривожланди, интернетда ўзбекистонлик фойдаланувчилар ҳам кўпайди, энг асосийси тарихга, тарихий далилларга қизикувчилар сони ҳам ортди. Ўзбек пабликлариди, каналларида, гуруҳларида ўтмиш тинимсиз муҳокама қилина бошланди. Хатто Telegram ва YouTube'да тарихга бағишланган каналлар пайдо бўлди. Яъни, 20 йил олдин Қозғистонда рўй берган фаол-лик энди бизда қузатилляпти.

Яқинда бунинг натижасини кўрдим. Рус википедиясига ки-риб, Ялангтўшбий ва Раҳимов ҳақидаги мақолаларни солиш-тирсам, у ердан қозоқ версияси деярли ўчириб ташланибди. Афтидан, ўзбек википедистла-ри фаоллашганлар ва эринмай манбаларни ўрганишяпти. Бу икки мақолада ёзма манбалар, ҳужжатлар ва тадқиқотларга ҳаволалар жуда кўп. Шулар асосида икки шахснинг ҳам ўзбек экани исботланган, қозоқ версияси эса маргинал бир вер-сия сифатида бир-икки ўринда тилга олиб ўтилган, ҳолос. Хул-лас, ўзбеклар ҳарбийлар учун «қураш»да ғалаба қозongan. Демак, яна қайтараман, фаол-ликда гап кўп.

✓ Эътироф

Баҳриддин Чустий ҳам жади́длар рўйхатида

Ўз жони, хатто оила аъзолари ҳаловатидан ҳам юрт истикболини банд қўйган жади́д боболаримизнинг ҳаёти билан таниша туриб, агар шўъронинг қонли тиги бўлмаганида улар яшаган давр миллат ва мамлакат тараққиётининг баҳори бўлиши мумкин эканда деб қоласан...

Бугун ҳам ораимизда янгилик яра-тувчи, ҳар қандай масаладан мил-лат манфаатини изловчи, энг асо-сийси бундай ҳатти-ҳаракатларга ўзига хос ижодий зеб бергувчи ёш жади́дларимиз йўқ эмас. Шубҳасиз улар янги йўللardan боришяпти. Ватанини ўзи қандай севса ўзга юрта ҳам айни сўз, айни кўз билан таърифу тавсифини кел-тиришяпти. Бир сўз билан айт-ганда, нафакат сўз, балки амалий ҳаракатлари билан ҳам миллат, юрти манфаатлари йўлида хизмат қилишяпти. Бугунга қадар дунё-нинг 35 та нуқтасида бўлиб, ўша ерлик аҳолини ўзбек миллий та-омларидида тақорланмас таъмини танитиш асносида халқимизга хос кадриятларини тарғиб қилаётган машхур ошпаз Баҳриддин Чустий-ни ҳам ана шундай жади́дларимиз-дан десак хато бўлмайди.

Унинг ёзишича, 2023 йилда у 35 та мамлакатда бўлган.

— Ҳисобласам, босиб ўтилган масофа ер шарини сал кам уч

марта айланиб ўтишга етар экан, — дейди Баҳриддин Чустий. — Ушбу парвозларнинг бари ўзбек ошхонаси тарғиботи йўлида амалга оширилди. 15-20 йил муқаддам муҳожириликда ошпаз бўлиб ишлаб юрган кезларим умримиз давомида ўзбек ошхонасини равақи ва ри-вожи учун оз бўлсада, ўз ҳиссамини қўшишни ният қилганим. Ўша муҳожириликдаги ният ҳали ҳам заррача сўнггани йўқ. Хали кела-жақда ўзбек ошхонаси бўйича кўп ишлар қилишимиз лозим. Худо хоҳласа, қачонлардир ўзбек ош-хонаси ҳам дунёдаги энг машхур ошхоналардан бўлади...

Ҳа, Чустий сингари ҳеч қандай манфаатларсиз ватанини севувчи, хоҳ илми, хоҳ хунари, спорт, мусика (ва ҳоказо) билан миллатини дунёга танитишга астойдил бел боғлаган ёшларимизни чин маънода жади́д боболаримизнинг муносиб издо-шлари дейиш мумкин.

Ф.ҲҲҲАЕВА тайёрлади.

ЖАДИДЧИЛИК

ТАРИХИГА БУГУНГИ КУН НАЗАРИ БИЛАН ҚАРАЛИШИ КЕРАК

«Агар жамият ҳаётининг танаси иқтисодиёт бўлса, унинг жони ва руҳи — маънавиятдир...»
Бугунга келиб, Янги Ўзбекистонда ана шу тамойилга қатъий амал қилинган. Айниқса, Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Республика Маънавият ва маърифат Кенгашининг кенгайtirilgan йўналишидаги нутқи айримлар ўйлаганидек юқоридаги тамойилнинг мавсумий эмаслигига қатъий ишора бўлди. Маънавият ҳақида гап борганида миллат етакчисининг «Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси» асарида қайд этилган ўшбу мулоҳазалар ёшга тушади: «Бугунги шиддатли, мураккаб замон шунинг кўрсатмоқдаки, бу борада фақат таълим-тарбия тизимининг ўзи мавжуд маънавий таҳдидларга қарши тура олмайди. Бу масалага бутун жамиятнинг куч ва имкониятларини сафарбар этмас эканмиз, кутилган натижага эриша олмаймиз...
Бугун аксарият одамлар, авваламбор, раҳбарлар, давлат ходимларининг билимсизлиги, савиясининг пастлиги ва замондан орқада қолаётгани жадид боболаримиз «жаҳолат» деб атаган иллат ислохотлар йўлидаги жиддий тўсиқ бўлиб қолмоқда». Ҳа, чиндан ҳам маънавиятга доир мулоҳазалар жадидчилик ҳаракати ва миллат ойдинлари билан боғланаётгани бежиз эмас.

Таникли олим, ўзбек миллий фалсафа мактабининг йирик намояндalarидан бири Қиёмиддин Назаровнинг таъкидлашича, мустақиллик тафаккурини янада мустаҳкамлаш ва замонавий дунёқарашга эга бўлган янги авлоднинг шакллантириш заруратга айланган ҳозирги даврда жадид фалсафаси Янги Ўзбекистон жамиятига хос истиклол руҳи ва мустақиллик тафаккурини мустаҳкамлашнинг муҳим манбаси ва омилларидан бири сифатида намоён бўлаётган.

Чунки бугунги янгиланишлар даври худди жадидлар замонида, халқ тафаккурининг ижтимоий зарурат сифатида янгиланишини, фуқароларнинг тўла-тўқис ислохотчи айланганини талаб қилмоқда. Жадид ғояси ва фалсафаси, биздан бор-йўғи 100 йил илгари халқимизнинг кенг қатлами вакиллариининг янги тафаккурга эга бўлгани ва бугунги авлодда ҳам улар руҳи сақланиб қолаётганига ақин тарих — ўтган XX аср гувоҳлик бериб турибди.

Ижтимоий соционика қонунарига кўра, ўшбу вори-сийликни яна қайта жонлантириш, унга янги ва замонавий руҳ ва куч бағишлаш имкони бор, албатта. Шу билан бирга, бугунги кунда муттасил ва тадрижий тарзда янгиланиб бораётган даврга мос янги жадидларга, халқни ислохотчи айлан-тиришга кўмак берадиган ва фуқароларнинг янгиланишларга тайёрлигини таъминлайдиган фаол зиёлиларга эҳтиёж тобора кучайиб бормоқда.

Бу жиҳатдан Давлатимиз раҳбарининг «...Мамлакатимиз ўз тараққиётининг янги, юксак босқичига қараётган ҳозирги пайтда бизга жадид боболаримиз каби Ғарб илм-фани ютуқлари билан бирга, миллий қадриятлар руҳида тарбия топган етук кадрлар суви билан ҳаводек зарур», деган сўзлари ҳар биримиз учун жиддий ҳақиқат эканини теран аниқлашимиз лозим.

Жадид ғояси ва фалсафаси, жадидчилик ҳаракати ва амалиёти ана шундай жасоратли зиёлилар учун нафақат асосий таянч манбалардан бири, балки бугунги тафаккур янгиланишлари жараёни учун муҳим зарурий қўлланма, ҳар биримиз учун эса ибрат намунаси ва маънавий масъулият ҳиссини мустаҳкамлаш омили бўлиши ҳам зарурлиги давр талабига айланади.

Жадидларнинг концептуал ғоялари ҳозирги ўзгаришлар амалиётининг маънавий дарақчиси, бугунги кундаги стратегия ва кенг қамровли ислохотларнинг генетик асоси бўлиб хизмат қилади. Чунки улар сиёсий дастурларида умуминсоний хусусиятларни тараннум этувчи, эрк ва озодлик, адолат ва мустақиллик ғояларини олға сурдилар. Бу эса жадидларнинг мустақиллигимиз учун ғоявий асос бўла оладиган ташаббуслари билан дарақдир.

Фалсафа фанлари доктори, Профессор Қиёмиддин Назаров, шунингдек, жадидларнинг тарих саҳнига келиши асло тасодиқ эмаслигини таъкидлади. Олимнинг фикрича, бу асрлар давомида яшаб келаётган халқларимизнинг улкан

худуддаги ижтимоий-сиёсий ва маънавий-маърифий жараёнларнинг ўзига хос тарихий инъикоси, ўша давр маънавий ҳаётининг феноменал ҳолисаси эди. Президентимиз маърузасида алоҳида таъкидланган куйидаги фикр эса давр тақозосини аниқлашнинг фалсафий-методологик асосини белгилайди: «Тарихдан маълум: Ватан ва халқ тақдирига нисбатан таҳдидлар кучайган вазиятда айнан миллат фидойилари — уйғок қалби зиёлилар, шоир ва адиблар, санъат намояндalari, маънавият ва маърифат соҳаси ходимлари жасорат билан майдонга чиққанлар. XX аср бошларида халқимизни озодлик ва илм-маърифат учун курашга қорлаган жадид боболаримизни эслайлик».

Юртимизда жадидчилик ҳаракатининг пайдо бўлиши ва ривожланиши сабаблари, унинг жамият ҳаётида ўйнаган ролига объектлар баҳо бериш ва тўғри тавсифлаш учун тарихий шароит, ижтимоий-сиёсий омиллар қай даражада таъсир кучига эга бўлганини таҳлил қилиш муҳим аҳамият касб этади. Халқимизнинг ижтимоий-фалсафий, диний-ахлоқий ва маданий тараққиётида XIX асрнинг сўнгги ва кейинги юз йилликнинг бошланиш даври ғоявий-назарий ва мафкуравий шакллариининг жиҳма-хиллиги билан ажрallиb туради.

Туркистонда ўша пайтда турли маънавий-ғоявий ва мафкуравий оқимлар — қадимчилар, жадидлар, ислохотчилар, бедилхонлар, машрабхонлар, шунингдек, Марказий Осиё, ислом тарқалган худудлар, умуман, туркий халқларга тааллуқли бўлган тафаккурнинг турли шакллари ҳамда ижтимоий-фалсафий мазмун ва йўналишга эга бўлган «Чигатой гурунги» каби анча етук йиғинлар, улар илгари сурган маърифий таълимотлар, назариялар мавжуд эди.

Шуни ҳам алоҳида таъкидлаш зарурки, Туркистондаги жадидчилик ўзининг Ўрта ва Яқин Шарқдаги, Қрим, Қозон, Уфа ва Озарбайжондаги қардошлари, машҳур «Ал наҳда» ҳаракати ва «Таждид» ғояси, ўша давр алломалари Саид Аҳмадхон, Жалолиддин Афғоний, Бутрус ал-Бустоний, Жўржи Зайдон, Мухаммад Абду, Абдурахмон Кавоқбий, Жавод Хусайнзода, имом Риёуддин ибн Фахриддин, Шайх Муса Жоруллох, Исмоилбек Гаспиралли ва бошқалар номи билан боғлиқ диний-ислохотчилик, маърифатчилик жараёни билан ўзаро таъсирда шаклланди ва камолга етди.

Бу жараёнда истило остида эътибор қилинган умуминсоний, бирлашиши ва озодлик учун курашиш ғояси асосида жадидчилик ғояси ҳамда фалсафаси, маърифатчилик мафкураси вужудга келди. Жадидлар асослаб берган миллий мафкура ва ғоявий оқимлар, айниқса, улар амалга оширилган уринган ишларни ҳал қилишга йўналтирилган инсонпарварлик ва миллий онгини уйғотиш, тарбиялашга ҳақиқатан дунёқараш тарзида намоён бўлди. Ҳаёда рўй бераётган турли ижтимоий-сиёсий ўзгаришларни ўрганиш, миллий фалсафа ва халқнинг

янгилиниши лозим бўлган дунёқарашга жохон тараққиёт талаблари нуктаи назардан ёндашган ҳолда, қўллаб қоратдирилари самарали амалга ошириш борасида Махмудхўжа Бехбудий, Мухаммад Шариф Сўфизода, Саидрасул Азизий, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Мунавварқори, Абдулла Авлоний, Исҳоқхон Ибрat, Чўлпон, Фитрат, Абдулла Қодирий каби алломалар қатта ютуқларга эришдилар.

Маълумки, жадидчилик ғоясининг негизи инқилоб билан эмас, балки истилоҳ ва ислохот йўлидан бориб, илм-маърифатни иложи борида кенг қўламада юксалтириш орқали тараққиётга эришишдан иборат эди. Бунинг сабаби, ўша пайтда Туркистон ўзининг, ҳатто энг аввалги тараққиётдан ҳам анча орқада

масъулият, таъбир жоиз бўлса, энг муҳим вазифага айланди. Жадид фалсафасини қадимги Юнонистонда шакллланган ва камолга етган, ҳозиргача Ғарб тафаккурини белгилаб келаётган ва ҳалигача кўпчилигимиз асосланган онтогносеологик философия тамойиллари нуктаи назардан тўла-тўқис тавсифлаш қийин, албатта.

Негаки, жадид фалсафаси методологик жиҳатдан ота-боболаримиз кейинги юз йилликларда эътиқод қилиб келган анъанавий ислом тафаккури ҳамда Форобийдан бошланган илми хикматга асосланади. Яъни ўшбу фалсафанинг мазмун-моҳияти ва аҳамиятини аниқ-тиниқ тасаввур қилиш учун Форобийнинг фалсафани «хикмат илми» дея тавсифлагани ва ундан кейинги ислом фалсафасида ана шу ёнда

фий девонига «Хикмат» номини бергани ҳам бежиз эмас. Ўз навбатида, илми хикмат сифатида фалсафа соҳасига киритилган тушунча ва таърифларнинг нафақат илм-фанда, балки халқ орасида ҳам маълуми, машҳур бўлгани, ўз даврининг етук алломаларидан бири, машҳур файласуф бобомиз Ҳожа Аҳмаднинг «хикмат» иборасини ўз девонига ном сифатида танлагани эса асло тасодиқ бўлмаганидан далolat беради.

Форобийдан бошланган ўшбу серқирра фалсафанинг кейинги ривожига Қиндийдан Берунийгача, Ибн Синодан Арабийгача, Насафийдан Ибн Рушдгача, Умар Ҳайёмдан Мирзо Улуғбекгача ва улардан кейинги қўллаб Шарқ алломалари, жумладан, жадидлар фалсафасига оид қарашлар ва таълимотларда ҳам илми хикматнинг излари ва таъсири ақлоқ сезилиб туради.

Ўшбу соҳада изланиш олиб бораётган тадқиқотчилар маълумотига кўра, айни пайтда дунёнинг етакчи илмий марказлари ва олий таълим муассасалари жадид фалсафаси, адабиёти ва маориф тизимини атрофича ўрганиб, боболаримиз мероси тадқиқига алоҳида эътибор қаратмоқдалар.

Бу борада АҚШнинг Колумбия, Мичиган университетларида, Евроосий миллий университети, Туркман жохон тиллари миллий институтида жадид адабиёти намояндalari, адабий сиймолари ҳаёти ва ижоди, жадидчилик ҳаракатининг ғоявий асосларини аниқлаш ва уларнинг ўзбек жадид насри, драматургияси, шеърлятида акс этиши, ўзбек жадид шеърляти морфологияси масалалари тадқиқи йўлга қўйилган.

Анкара ва Ўже университетлари, Қозон федерал университети, Хакас давлат университети ва Боку давлат университетиде эса жадидчилик фалсафаси ва мафкураси, унинг тарихи ва сиёсий масалаларига эътибор қаратилмоқда.

Анкарадаги Ҳожи Байрам Вали университети ва Озарбайжон Фанлар академияси Адабиёт институтида ҳам жадид матбуоти ва ноширлик фаолияти, жадид атамашунослиги масалаларига доир тадқиқотлар олиб борилган ва бир қатор ижобий натижаларга эришилган.

Калифорния университети ва Карлтон коллежиде эса жадидлар даврида янги мактаблар очилиши, газета-журналлар чоп этилиши билан боғлиқ мавзуларга кўпроқ эътибор қаратилаётган.

Хуллас, Янги Ўзбекистоннинг бугунги туб бурилишлари даврида миллий тараққиёт учун курашган, истиклолимизнинг ғоявий ва амалий манбалари яратилишида энг самарали босқич саналган жадидчиликнинг фалсафий асосларини ҳолисона таҳлил қилиш, ўрганиш ва халқимизга етказиб бериш мутахассислар олдидаги муҳим вазифалардан биридир.

Бунда эса ҳурматли олимимиз Қиёмиддин Назаров таъкидлаганидек, жадидчилик ҳаракати тарихига кенг ва дунёвий мезонлар орқали ёндашилса мақсадга мувофиқ бўлади.

А.МУРОДОВ тайёрлади.

”
БУГУН АКСАРИЯТ ОДАМЛАР, АВВАЛАМБОР, РАҲБАРЛАР, ДАВЛАТ ХОДИМЛАРИНИНГ БИЛИМСИЗЛИГИ, САВИЯСИНИНГ ПАСТЛИГИ ВА ЗАМОНДАН ОРҚАДА ҚОЛАЁТГАНИ ЖАДИД БОБОЛАРИМИЗ «ЖАҲОЛАТ» ДЕБ АТАГАН ИЛЛАТ ИСЛОХОТЛАР ЙЎЛИДАГИ ЖИДДИЙ ТЎСИҚ БЎЛИБ ҚОЛМОҚДА».

қолиб кетган, ривожланган мамлакатлар ўртасида ижтимоий-иқтисодий соҳада вужудга келган ва келаётган рақобатларга дош бера олмай, мустамакага айланаётганида эди. Миллатпарвар ва тараккийпарвар жадидлар бундай вазиятни теран аниқлаш учун Туркистонни ривожланган давлатлар каторига олиб чиқишнинг бирдан-бир йўли халқ онгини янгилаш, илм-фан, маорифни тараккий эттириш деб билар эдилар.

Туркистон жадидлари мамлакатнинг қолоқлик, тарқоқлик, саводсизлик ботқоқидан фақат маърифат куткариши мумкинлигини яхши тушунганларини учун дастлаб асосий саъй-ҳаракатларини янги усулдаги мактаблар ташкил қилиш, уларнинг мазмун ва шаклини такомиллаштиришга қаратдилар. Жадидчилик феномени шу даврдаги саноат ишлаб чиқариши, кишлoк хўжалигининг ривожланиши, маънавий ҳаётдаги ўзгаришлар билан боғлиқ бўлсада, унинг бир қанча йўналиш ва босқичга эга бўлган ғоявий манбалари борлигини эътироф этиш зарур. Жадидларнинг маърифатпарварлик ғоялари уларнинг маънавий меросида ҳам ўз аксини топди. Жадидлар янги мактаблар тизимини такомиллаштириш учун дареликлар яратиб, ўз асарларида жамият маънавий ҳаётига салбий таъсир этувчи иллатларни ёритишди ва уларни бартараф этиш йўллариини излашди.

Бугун жадид фалсафасига ҳос айни шу жиҳатлар, яъни давр даъватига нисбатан ҳозиржавоблик, халқ тафаккури ва ҳаётини янгилаш, бу йўлда илм-маърифатнинг кучи ва таъсирини ошириш ҳамда замонавий дунёқарашга эга бўлган янги авлоднинг шакллантириш зарурати зиммамиздаги ўта оғир

шуи кенг ёйилганини назардан кочирмаслик лозим.

Аллоанинг фалсафага нисбатан қўллаган «Фалсафа илми хикматдир» деган лўнда ва сермазмун таърифи, у томонидан ишлаб чиқилган фалсафий категориялар, тушунча ва тамойиллар тизими ўша даврдан бошлаб бутун ислом олами илм аҳли орасида машҳур бўлди ва эътироф этилди. Олис асрлар қатридан ривожланиб келаётган ўшбу жараёнда нафақат «хикмат илми» атамаси, балки унинг тарққий қисми бўлган «жавҳар» ва «ораз», «вахдат ул-вуҷуд», «вахдат ул-мавҷуд», «вахдат ул-воҗиб», «вахдат ул-мумкин», «вахдат ул-шухуд», «олами Кубро» ва «олами суғро», «офок» ва «Анфус», «вуқуфи замоний», «казо» ва «қадар» каби қўллаб фалсафий-онтологик тушунча ҳамда тамойиллари ҳам шаклланди ва халқимиз тафаккурига сингди. Худди шундай «ақл» ва «нақл», «ақлий билим» ва «нақлий билим», «ан ал-ҳақ», «ақл ал-фаол» каби «хикмат илми»га хос фалсафий-гносеологик тушунча ва тамойиллар ҳам миллий фалсафамиз тарихи, жумладан, жадидлар тафаккурида ўз ўрнига эга бўлгани исбот талаб этилмайдиган ҳақиқатдир.

Қайд этиш жоизки, илми хикмат шаклланишининг дастлабки даврида ишлаб чиқилган тушунча ва таърифлар унутилмади, аксинча, бутун Араб халифалиги мамлакатлари илм-фандаи кенг миқёсда қабул қилинди. Халифалик тарқалиб кетганидан кейин эса қўллаб Шарқ мамлакатлари, ислом тарқалган худудларда кенг қўлланилди ва эътироф этилди. Фақат инсоният тарихидаги янги фалсафа — «илми хикмат» яратилганидан 200 йил ўтиб, аллома Ясавийнинг ўз фалса-

19 январь

Каримиддин
СУЛТОНОВ
таваллуд топган кун«СЕН ҚАЁҚДАН
БИЛАСАН?...»

— «Ёшлик девони» энди нашрдан чиққан пайтлар, — деб хикоя қилган эди Эркин ака, — мен учун ота мақомида бўлган тоғам Карим Сахибнинг уйига бир кун улфатлари меҳмондорчиликка йиғилишди.

Улфатлар ким десангиз, машхур уламо, сиёсий арбоб Алихонтўра Соғуний, ака-ука хофиз Шожалиловлар, Маъруфхўжа Баходиров, шоир Чустий... Ҳаммаси мадраса кўрган эски одамлар. Мен чой ташиб хизмат қилиб турибман.

Бир вақт гап айланиб келиб, «Ёшлик девони»га тақалди. Сухбатдошлар бири олиб, бири қўйиб китобни таърифлай кетишди. Уларнинг ҳаммаси бир фикрда эдиларки, яъни девонда ишқи илохий қуйланган, ёр, дилбар, маъшуқа деганда, аввало, Худои таоло улуғланган. Бу эса Эркин Воҳидов ижодида мутлақо янги бурилиш бошланганидан далолат берад экан.

Бошида индамасдан, одоб билан чой қўйиб ўтиравердим. Аммо гап чуқурлашгани сари ташвиш-хавотирим орта бошлади. Нима бўлганда ҳам, партия аъзосиман, комсомол нашриёти бош муҳаррирининг ўринбосариман. Худо кўрсатмасин, агар бу гаплар эртага бирон жойга етиб боргудек бўлса...

Шунинг учун масалага ойдинлик киритмоқчи бўлдим.

— Бу машқлар бир хавас, катта баҳо бердинглар, раҳмат, — дедим, — аммо, муаллиф ундай юксак максалларни ўз олдига қўймаган. Бу ғазалларда оддий инсоний туйғулар, ёш йигит-қизларнинг беғубор муҳаббати, севги-содикати тасвирланган, ҳолос.

Менинг бу гапим бир умр адлия ҳолими, судья бўлиб ишлаган, Олий суд аъзоси ҳам бўлган тоғамга ёқмади.

— Ёш бола нарса, бу китобда нима ёзилганини сен қаёқдан биласан? — деди қовоғини солиб.

«ТИРИКЧИЛИКНИНГ АЙБИ ЙЎҚ»

Бу хангомани ҳам Эркин ака қулиб айтиб юрарди:

— Бир кун сахар тонг қоронғисидики «Жигули»нинг рулида ўзим, аэропортга кетаётган эдим. «Ғунча» кинотеатрининг олдига етганимда йўл четида қўл кўтариб турган одам шарпасига кўзим тушди. Дастлаб эътибор қилмасдан ўтиб кетибман, беш-ўн метр юриб, ёнбошдаги ойнадан орқага қарасам, эгнига қора чопон, бошига дўппи кийган бир йигит. Ким билсин, бечора жанозапанозага шошаётгандир, деган ҳаёл билан изимга қайтиб бордим.

— Ҳа, ука, тинчликми? — деб сўрадим.

— Э, акажон, келиннингиз оғирроқ эди, дард тутиб қолди, «тез ёрдам» келмапти, — деди йигит бетокат бўлиб, — шунга...

Бунақа пайтда ўйлаб ўтиришнинг мавриди эмас, албатта.

— Қани, ўтиринг, — деб машинанинг эшигини очдим. — Қаёққа юрамиз?

— Раҳмат, раҳмат, барака топинг, — деб йигит суюниб кетди. — Ҳозир ўнгга, кейин чапга. Яқин ўзи, анави тўққиз қаватли «дом»да турамиз.

Ўн минутлардан кейин аёлини ўраб-чирмаб уйдан олиб чиқди, авайлаб машинага ўтказди.

Булар Тахтапулдаги туғуруқхонага бириктирилган экан, машинани оҳиста ҳайдаб, ярим соатларда касалхонага етиб бордик. Дўхтир-хамширалар аёлини бирпасда тиббий замбилга солиб, ичкарига олиб кириб кетишди.

Машинани буриб ортимга қайтаётган эдим, боғий йигит югуриб олдимга келди.

— Ака, минг раҳмат сизга, умрингиздан барака топинг, — деди қулук қилиб. — Бахтимизга Худо сизни

етказди, бўлмаса, тоза қийналиб қолардик.

— Майли, эсон-омон қутулиб олсин, — дедим.

— Ака, — деди йигит узр сўрагандек, — энди мана шуни олиб кўясиз. Оз бўлсаям кўп ўрнида кўрасиз.

Бундоқ қарасам, битта қизил ўн сўмликни узатиб турибди.

Шу пайт денг, миямда бир лаҳза шайтоний кутку йилт этди, лекин дарров ўзимни қўлга олиб:

— Эй қўйинг-э, ука, уят бўлади, — десам, йигит тушмагур қўлини кўксига қўйиб:

— Эркин ака, олаверинг, тирикчиликнинг айби йўқ, — дейди.

Хайрият-хайрият, шайтоннинг гапига қирмаганим. Бўлмаса, эртага бутун Тошкентда, нима дейсан, Эркин Воҳидов кечаси қира қилиб юраркан, деган гап таркаб кетармиди...

«ҚАНИ, ТЎРНИ БЎШАТИНГ...»

Профессор дўстимиз Ҳасан Бўриев қиз узатаётган эди, нахорги ошга Саид Аҳмад ака билан бирга бордик. Ош таркагунча тўй эгасининг ёнида «хассакаш» бўлиб турдик. Одам оёғи тинганидан кейин бизни ҳам дастурхонга таклиф қилишди. Саид Аҳмад аканинг ёнида Бўриев домланинг қишлоқдан келган, оппоқ соқоли кўксини қоплаган нуруний қариндоши турарди. Устоз у кишига хурмат кўрсатиб, қўймадан тўрга ўтказди, кейин ўзи унинг ёнига ўтирди. Биз ҳам жой-жойимизни эгалладик.

— Қани, бобо, фотиҳа қилинг, — деб Саид Аҳмад ака оксоқол меҳмонга қаради. Оксоқол қўлини фотиҳага очиб:

— Илая, яшлар ўвали-жўвали бўлсин, сиз ҳам менинг жашимга жетиб журиг, — деб қўнғиротча шевада дуо қилди.

Фотиҳадан сўнг устоз нуруний бобога илос ва хавас билан тикилиб:

— Отаҳон, сўраганинг айби йўқ, нечага чиқдингиз? — деди.

— Менма? Худайим умр берса, шу жил олтимиш экига чигаман, — деди мўйсифид бамайлихотир чой хўшлаб.

Бу гапни эшитиб Саид Аҳмад ака бирпас ҳайрон бўлиб турди-да, кейин:

— Э, сизнинг дуонингиз ижобат бўладиган бўлса, мен бундан ўн олти йил бурун ўлиб кетишим керак экан-да! Укаҳон, менинг ёшим етмиш саккизга, билиб қўйинг. Қани, давай, тўрни бўшати, — деди ёлғондакам жажл қилиб.

«ЙЎҚ, МЕНИКИ
ИТАЛЬЯНСКИЙ»

Коронавирус пандемияси қанчалик дахшатли бўлмасин, одамзот барибир шу ваҳимали мавзуда ҳам ҳазил-мутойиба қилишга ўзида куч ва журъат топа олди.

Мана, кулоққа қалинган баъзи аjoyиб гаплар. Пандемия бошланган дастлабки кунларда қизиқчи Аваз Охун телевизорга қикиб айтаяпти:

— Биродарлар, кўркманлар, бу коронавирус Хитойдан чиққан экан, ҳадемай йўқ бўлиб кетади. Нега дейсизларми? Негаки, Хитойда чиққан нарса узокка бормайди.

Катта идорада ишлайдиган танишим гапириб берапти:

— Ишонамизнинг эшиги олдида иккита дўхтир биттаси фонарчасини ёқиб олиб, хар бир ходимнинг томоқ-бурнини текширади, иккинчиси тўппончага ўхшаган асбобини пешонангизга тираб, иссингизни ўлчади. Хуллас, тартиб-интизом жуда каттик. Бир кун хизмат сафаридан қайтиб ишхонага тушлик пайти қириб келдим. Қарасам, дўхтирларнинг қора-қурси ҳам қўрқинмайди. Хайрон бўлиб, вахтёр амакидан сўрадим: «А, бу дўхтирлар тушлик вақтида текширмайдими?»

Вахтёр бўлса илжайиб: «Ака, бу вирус ҳам соат бирда обедга қикиб кетар экан», дейди.

Қасаллик энди таркала бошлаган кўклам ойлари. Вирус Хитойда пайдо бўлиб, Италияда, айниқса, ўлим ҳолатлари авж олган кунлар.

Иккита аёл телефонда гаплашяпти:

— Вой, ўртокжон, сизга ўхшаб мен ҳам «ковид» бўлиб қолдим, қуриб кеткур ёмон экан, — деса, дугонаси ҳамдардлик билдириб:

— Сизда канакаси, китайскийми? — деса, буниси оғзини тўлдириб:

— Йўқ, ўртокжон, меники итальянский, — деб мактанар эмниш.

Донишмандлар «Инсоният ўз ўтмиши билан қулиб хайрлашади», дейдилар. Илоҳим, ақли башарни ҳам қуйдириб, ҳам қулдириб ўтаётган пандемия билан тезроқ хайрлашиш барчамизга насиб этсин.

Хайриддин Султоновнинг
«Навоий — 30» китобидан олинди.

ҲАЁТНИНГ ҲАР ЛАҲЗАСИ ГЎЗАЛ

Анвар
ОБИДЖОНОВ

Тун пардаси очилиб аста
Чиқиб келар саҳнага қуёш.
Келинчақдек бўлиб ораста
Гул саломдан кўтарди бош.
Ҳовли гўё артилган чинни,
Йўллар гўё ювилган ойна.
Қутлаш учун янги бу кунни
Эл оёққа турар жонсарақ.
Ҳаётнинг ҳар лаҳзаси гўзал,
Умрининг ҳар дами ғанимат.

Қаймоқ иси яйратар таянни,
Дастурхонда исиқ қулчалар.
Сув босгандек қақроқ ўзани,
Одамларга тўлар кўчалар.
Асли ҳатто гўдак эмизмоқ
Баробардир оғир юмушга.
Ошиқлар юраклар қайноқ,
Биров ишга, биров ўқишга.
Ҳаётнинг ҳар лаҳзаси гўзал,
Умрининг ҳар дами ғанимат.

Дуч келади юзлаб чехралар,
Қўпин қайтиб кўрмоқлик маҳол.
Улар дилга яқин нақадар,
Шунинг ўзи туганмас иқбол.
Барчойлар нигоҳида сир,
Атмоишлар кўзида яшин.
Ёшлиқ қайтар қалбга сочиб нур,
Эслайсан илк севги оташин...
Ҳаётнинг ҳар лаҳзаси гўзал,
Умрининг ҳар дами ғанимат.

Бир маҳаллар беришган салом,
Энди эса олишар алик.
Тилларида дуо, хуш калом,
Саодатдир ҳатто кексалик.
Қулиб турган мунчоққўз бола
«Тинчлик» сўзин солар ёдингга.
Сочларингдан эриб оқ тола,
Интиласан яна олдингга.
Ҳаётнинг ҳар лаҳзаси гўзал,
Умрининг ҳар дами ғанимат.

Бу юртда алп чинорлар ўсар,
Қўқ гўмбазлар ўнгу сўлингда.
Бир азага қириб ўтсанг гар,
Сўнг ўнма тўй учар йўлингда.
Гоҳ бировлар танишар илк бор,
Гоҳ йиғилар эски улфатлар.
Одамзодга дунё бўлмас тор,
То мавжуддир ширин суҳбатлар...
Ҳаётнинг ҳар лаҳзаси гўзал,
Умрининг ҳар дами ғанимат.

Бош кўтармас қимдир ишидан,
Қимдир ўйлар улғур бир режа.
Яна сирли ором қушидай
Қўна бошлар юртимга кеча.
Буғундан эл қўнғли тўлиб,
Эртанги кун учун тўплар дош.
Анвар шоир чарчоғи бўлиб,
Тоғ ортига ёнбошлар қуёш...
Ҳаётнинг ҳар лаҳзаси гўзал,
Умрининг ҳар дами ғанимат.

«MILLIY
TIKLANISH»
DEMOKRATIK
PARTIYASINING
IJTIMOIY-
SIYOSIY
GAZETASIJAMOATCHILIK KENGASHI:
Alisher QODIROV – kengash raisiAkmal SAIDOV,
Abror PO'LATOV,
Amriddin BERDIMURODOV,
Akmal JUMABOYEV,
Bahodir MAMATXONOV,
Ilhom ABDULLAYEV,
Ibrohim G'OFUROV,
Iroda DADAJONOVA,
Minhojiddin MIRZO,
Nodir MUXTOROV,Odiljon TOJIYEV,
Olim O'SAROV,
Otabek JIYANBOYEV,
Ozodbek NAZARBEKOV,
Ortiqali QOZOQOV,
To'liqin TESHABOYEV,
Feruza MUHAMMEDJANOVA,
Xurshid DO'STUMHAMMAD,
Sherzodxon QUDRATXO'JA,
Shuxratjon AXUNDJANOV.TAHRIRIYAT
MANZILI:Toshkent shahri,
Uchtepa tumani,
Maqsud Shayxzoda
ko'chasi, 1 A-uy.
Gazeta ta'hiriyat
kompyuter markazida
terildi va sahifalandi.Mualliflar fikri
ta'hiriyat nuqtai
nazaridan farq qilishi
mumkin.Gazetada Internet
ma'lumotlari
va suratlaridan
foydalanildi.Tahriiyatga kelgan xatlar doimiy
e'tiborimizda bo'lib, ular mualliflariga
qaytarilmaydi.NAVBATCHI MUHARRIRLAR:
Abdug'affor OMONBOYEV,
Mahbuba KARIMOVA
NASHR UCHUN MAS'UL:
Ma'murjon YO'LDOSHEV
NAVBATCHI:
Feruza XODJAYEVA
DIZAYN GURUHI:
Asilbek QUDRATOV,
Firdavs HAMIDULLAYEVElektron pochta:
mtiklanish@bk.ru / mtiklanish@mail.ruGazeta «Sharq» nashriyoti-matbaa aksiyadorlik
kompaniyasida chop etildi.
Korxona manzili: «Buyuk Turok» ko'chasi, 41-uy2008-yil 29-oktyabrda O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi
tomonidan № 0223 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan.
Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi.

Adadi – 5 036.

Gazetaning bahosi kelishilgan narxda.
Qog'oz bichimi: 350x587. Hajmi: 4 bosma taboq
Buyurtma: G – 121
Bosishga topshirish vaqti 21:00.
Topshirildi 03:20Telefon:
(97) 755-10-11

ISSN 2010-7714

123456